

**Instituut van de Accountants
en de Belastingconsulenten (IAB)**

Opgericht bij Wetten van 21 februari 1985
en 22 april 1999

Uitvoerend Comité

- Voorzitter : Gérard Delvaux
- Vice-Voorzitter : Erwin Vercammen
- Secretaris-penningmeester : Benoît Vanderstichelen
- Secretaris : Christiana Baert – Vreven

Raad

- Voorzitter : Gérard Delvaux
- Vice-Voorzitter : Erwin Vercammen
- Leden :

Christiana Baert - Vreven — André Bert —
Micheline Claes — Christine Cloquet —
Jos De Blay — Ivo Dierickx — Michel Dumont —
Patrick Jaillot — Benoît Vanderstichelen —
Paul Van Dievoet — Jos Van Wemmel —
Daniëlle Van Zegbroeck

Algemeen Directeur

Eric Steghers

Accountancy & Tax

Driemaandelijks tijdschrift van het IAB
n° 4/2004

Administratie en redactie

IAB, Livornostraat 41 • 1050 Brussel
Tel : 02/543.74.90 — Fax : 02/543.74.91
E-mail : info@iec-iab.be

Redactiecoördinator

Leslie Van Hout
l.van_hout@iec-iab.be

Redactiecomité

Gérard Delvaux — Erwin Vercammen —
Eric Steghers — Roger Lassaux — Amid Faljaoui —
Rutger Van Boven — Caroline Hugé —
Liesbet Dhaene — Eric Basso —
Jan Van Droogbroeck — Leslie Van Hout

Grafische vormgeving

perplex | Aalst
Prepress/Press
Corporate © Copyright s.a.

V.U. :
G. Delvaux, Livornostraat, 41, 1050 Brussel

ISSN 1375-9876

De auteurs, het redactiecomité en de uitgever
streven naar betrouwbaarheid van de gepubli-
ceerde informatie waarvoor ze echter niet aan-
sprakelijk kunnen worden gesteld.

Editoriaal

...Samen de juiste koers houden... ¶ p. 4

Interview

ER ZIJN MEER ACCOUNTANTS IN DE RADEN VAN BESTUUR NODIG! ¶ p. 7

De voorzitter van de Franstalige socialistische partij (PS), Elio DI RUPO, ontving een delegatie van het IAB, bestaande uit voorzitter Gérard DELVAUX, ondervoorzitter Erwin VERCAMMEN en algemeen directeur Eric STEGHERS. De ontmoeting vormde een ideale gelegenheid om een aantal actuele onderwerpen aan te kaarten, zoals de benoeming van accountants als onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur van onze ondernemingen. Elio DI RUPO blijkt dat voorstel te steunen.

Beroep

HET WAAROM EN HET HOE VAN DE SYNERGIE TUSSEN DE EXTERNE ACCOUNTANT
EN DE FINANCIËLE INSTELLING ¶ p. 12

In deze bijdrage maakt onze Voorzitter een uiterst praktische bedenking over het belang van de opstelling van een volledig en betrouwbaar financieel plan tot begeleiding van de voornaamste fasen in het bestaan van een onderneming: oprichting, herstel en uitbreiding. Hij besluit met een suggestie: een echt platform van welbedoelde relaties tussen kredietinstelling, ondernemer en accountant.

Boekhoudrecht

INVOERING VAN DE IAS-NORMEN OP 1 JANUARI 2005

EEN WARE OMMEKEER IN DE EUROPESE BOEKHOUDREGELS ¶ p. 16

Overeenkomstig de Europese verordening van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen moeten beursgenoteerde vennootschappen naar het recht van een lidstaat van de Europese Gemeenschap vanaf 1 juli 2005 hun geconsolideerde jaarrekening volgens de IAS/IFRS-normen opstellen. Deze nieuwe standaard werd door de Commissie goedgekeurd middels een bijzondere procedure waarbij het Regelgevend Comité voor Financiële Verslaggeving, samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten, tussenkomt.

Ondernemingsrecht

PREVENTIEVE TAAK VAN DE ACCOUNTANT IN EEN ONDERNEMING IN MOEILIJKHEDEN ¶ p. 21

Het is vaak moeilijk om de juiste diagnose te stellen waaruit kan worden afgeleid dat een onderneming zich in staat van discontinuïteit bevindt.

Trends

HET AMERIKA VAN BUSH II EN HET "NIEUWE WERELDLAND" ¶ p. 46

George BUSH, de winnaar van de voorbije Amerikaanse presidentsverkiezingen, staat voor enorme economische problemen. Hij moet niet enkel het begrotingstekort terugdringen en het spaarvolume van zijn medeburgers opkrikken, maar bovendien moet hij ervoor zorgen dat zijn land voor zijn energiebehoeften minder afhankelijk wordt van de aardolie uit de Perzische Golf.

VAKLITERATUUR ¶ p. 49

...SAMEN DE JUISTE KOERS HOUDEN...

Gérard Delvaux
Voorzitter

Geachte confrater,

Het jaar loopt weer ten einde en het was in elk geval een bewogen jaar waarin zich heel wat vooruitzichten aandienden. Maar als er één vaststelling is die zich objectief en meteen opdringt, is het dat er de laatste twaalf maanden van alle kanten duidelijk belangstelling was voor ons beroep: de beroepsnormen, de ethiek, het werkka-der, over dat alles werd gepraat als het al niet werd besproken.

Vooreerst waren we gespreksonderwerp in de Europese en zelfs in de Amerikaanse kringen. Naast het ontwerp tot herziening van de achtste richtlijn, kunnen we het moeilijk over prioriteiten hebben zonder op de eerste plaats de IFRS-normen te vermelden. Ten onrechte wordt voorgesteld dat deze nieuwe boekhoudkundige standaard de komende maanden enkel effecten zal sorteren voor de geconsolideerde jaarrekening van beurs-

genoteerde vennootschappen. Behalve voor de enkele ondernemingen die aan de IFRS-normen zijn onderworpen, wordt daarbij voorbijgegaan aan het “moderniserings”-effect dat ze zonder twijfel op de bepalingen van ons nationaal boekhoudrecht zullen hebben. En onder invloed van de “fair value”, zullen onze leden ongetwijfeld meer met waarderingen worden belast. Meer doorzichtige, meer frequente en snellere informatie, dat zijn ook bij ons de kernideeën achter de Picanol-wet, de Code Lippens en de nieuwe boekhoudkundige verplichtingen van de vzw's. Niettemin moet men de redelijkheid bewaren bij de toepassing van de principes geformuleerd door de IAS/IFRS normen voor KMO's en mag men zich niet zomaar in een avontuur storten van complexiteit en enorme kosten die uiteindelijk een tegengesteld effect zouden kunnen hebben op het beoogde doel.

Over ons werd ook in de steeds minder virtuele wereld van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie gesproken. Zonder hier een volledige opsomming van de meeste geavanceerde applicaties te willen geven, vermelden we de volgende gebruiksvriendelijke en beveiligde toepassingen die soepel en flexibel genoeg zijn om zich aan onze, van nature, evolutieve omgeving aan te passen en klaar staan om in onze kantoren te worden ingezet: mobiel beheer van e-mails en agenda's, draadloze on-linetoegang tot operationele applicaties, hulptools, per thema gerangschikte documentatiebanken (actualiteit, elektronische nieuwsbrieven met aandachtspunten per doelgroep). Thans is alle materiaal voor handen om onze werkmethoden te optimaliseren (kosten-

vermindering, snelheid, betrouwbaarheid en beveiliging, enz.) teneinde zelfs onze meest veeleisende cliënten nog meer tevreden te stellen (competentie, prijs, toegevoegde waarde, reactieve antwoorden op gerichte vragen, beschikbaarheid, anticiperen, optimaliseren, enz.) Dat alles in het licht van een welbegrepen risicobeheer. U weet het zo goed als ikzelf, fiscale en sociale aangiften via het internet, elektronische facturering en archivering, en binnenkort elektronische neerlegging van de bekendmakingsformaliteiten die moeten worden vervuld bij de oprichting van Belgische vennootschappen, dragen bij tot deze dynamiek. De hoeksteen daarvan is de ICT-werkgroep, die aan de basis ligt van Certipost, waarin onze reflectie over dit thema dat zoveel goede ideeën en potentieel inhoudt, wordt voortgezet. De te verwachten ommekeer zal een evenwicht moeten vinden tussen de virtuele communicatie en de relaties tussen mensen.

Over ons, maar vooral over onze cliënten, werd ook druk gedebatteerd in de werkgroepen die met de overheid en met overheidsinstellingen werden opgezet en waarin onze ervaring op het terrein erg werd gewaardeerd: de "Tax on Web"-toepassingen, de problematiek van de financiering van de ondernemingen, van de administratieve vereenvoudiging, van de strijd tegen de fiscale en sociale fraude... Het constructief klimaat van dialoog dat we daar in stand hielden en met de Gewestregeringen trachten te ontwikkelen, heeft de weg vrijgemaakt voor het akkoord dat werd bereikt op het gebied van de vermindering van de administratieve boeten wegens de laattijdige neerlegging van de jaarrekeningen. De volgende maanden zal daarvan ook sprake zijn bij de besprekingen die we met de Nationale Bank zullen aangaan over de neerlegging, in principe vanaf 2007, van de jaarrekeningen via het internet in XBRL-formaat. Een technische oplossing voor de toekomst die ons er evenwel niet kan van weerhouden om onze bezorgdheid te uiten over het groot aantal jaarrekeningen dat laattijdig wordt neergelegd, vooral als we het in logisch verband brengen met de algemeen bekende toename van het aantal faillissementen in ons land. Deze verre van onschuldige kwestie is het waard dat eenieder

er eens over nadenkt, ook al is de toestand op het terrein geen sinecure.

Ten slotte werd er binnenskamers, als ik zo vrij mag zijn, veel over ons gepraat. Twee van de binnen het Instituut opgerichte commissies hebben hun werkzaamheden reeds aangevat. De Commissie Belastingconsulenten buigt zich momenteel over een ontwerp tot wijziging van het koninklijk besluit betreffende de deontologie, maar eveneens het luik over de strafrechtelijke aansprakelijkheid van onze leden en de problematiek van het witwassen van geld, net zoals de opstelling van een voorstel van opdrachtbrief liggen ter tafel. De Informaticacommissie van haar kant, heeft zich onder meer aan een absoluut praktische beschouwing van de beroepsapplicaties gewijd. De nieuwe stageprocedure volgens de "te behalen objectieven voor de stagiair" zal in werking treden vanaf 2005. Dit betekent een significante verbetering in de opleiding van de jonge kandidaat-accountants en kandidaat-belastingconsulenten. Bovendien zal een nauwkeurige kalender met de te behalen objectieven door de verschillende afdelingen, begeleid door de Raadsleden, leiden tot een verbetering van onze diensten die we wensen aan te bieden.

Het is algemeen bekend: het vertrouwen, dat aan de basis van ons beroep ligt, wordt niet op bevel opgebouwd: de knowhow, die de hele levensduur van een onderneming, de ontwikkeling en het voortbestaan ervan mogelijk maakt, is het resultaat van het samengaan van verschillende factoren: competentie in stand gehouden door niet aflatende permanente opleiding, constante bekommernis voor de beroepsethiek. In dit hoofdartikel wou ik alleen maar wijzen op de weg die al is afgelegd, maar ook op het werk dat ons nog wacht. Ver weg van de verhitte debatten wou ik u, als wens, mijn diepe overtuiging toevertrouwen dat ons Instituut deze uitdagingen zal overwinnen. Geloof me: onder meer door middel van een nieuw communicatiebeleid waarbij ruim gebruik zal worden gemaakt van de nieuwe technologie, zal het Instituut, samen met u, al het mogelijke doen om daarin te slagen. Prettige feesten...

Interview

ELIO DI RUPO

GÉRARD DELVAUX

«Een dialoog tussen uw Instituut en de minister [Onkelinx] zou volgens mij moeten leiden tot evenwichtige en rechtvaardige oplossingen.»

Er zijn meer accountants in de raden van bestuur nodig!

Elio Di Rupo : Ten eerste, heb ik veel bewondering voor de beroepen accountant en belastingconsulent. Dat komt omdat ik al mijn hele leven lang in contact sta met een aantal anderen. Ik ben altijd heel tevreden geweest over de professionaliteit van die beroepen. Net zoals voorzitter Gérard DELVAUX, ben ik de mening toegedaan dat de beroepen accountant en belastingconsulent bijzonder nuttig zijn voor onze bedrijven. Al was het maar omdat ze de bevoorrechte adviseurs vormen van onze ondernemingen. Het lijkt me evident dat voor tal van bedrijven een goede boekhouding een belangrijke parameter vormt voor hun levensvatbaarheid. Ik spreek met kennis van zaken, want ik heb helaas al gezien hoeveel schade een bedrijf kan lijden, als het niet over professionele adviseurs beschikt. In sommige gevallen heeft dat zelfs dramatische gevolgen. Ten tweede, moet uw beroep, bijna zoals Sisyphus in de mythologie, voortdurend vernieuwen en alles in vraag stellen. In dat kader wens ik het debat over een eventuele reglementering van het beroep gerechtsdeskundige te plaatsen. Vice-eerste minister ONKELINX is met dat dossier

De voorzitter van de Franstalige socialistische partij (PS), Elio DI RUPO, ontving een delegatie van het IAB, bestaande uit voorzitter Gérard DELVAUX, ondervoorzitter Erwin VERCAMMEN en algemeen directeur Eric STEGHERS. De ontmoeting vormde een ideale gelegenheid om een aantal actuele onderwerpen aan te kaarten, zoals de benoeming van accountants als onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur van onze ondernemingen. Elio DI RUPO blijkt dat voorstel te steunen.

belast en daarvan dus beter op de hoogte, maar het is duidelijk dat de gerechtelijke procedures soms te lang aanslepen. De betrokken partijen wachten op een uitspraak voor een financiële vergoeding of dergelijke. De gerechtsdeskundige vormt een essentieel onder-

deel van onze justitie, maar kan ook vertraging veroorzaken. Voor de PS is dat duidelijk een probleem. Voor ons is een goede justitie ook een justitie die binnen redelijke termijnen een oordeel velt. Dat geldt a fortiori voor 'grote' rechtszaken, maar is ook belangrijk voor 'kleine' rechtszaken. Voor een kleine zelfstandige die op een vergoeding wacht, kan die kleine rechtszaak uitermate belangrijk zijn en zijn businessplan op een flop doen uitdraaien. Ik ben geen voorstander van een rigide statuut voor de nieuwe gerechtsdeskundige. Integendeel, dat sterker statuut zou in het kader van het al bestaande BELCERT-systeem opgenomen kunnen worden. Die officiële instelling zou bijvoorbeeld de nodige accreditaties kunnen verlenen voor het gebruik van de titel 'gerechtsdeskundige'.

IAB : Maar de opdracht van gerechtsdeskundige maakt al deel uit van de wettelijke opdrachten van de accountant. Bovendien heeft het Instituut – onder het gezag van magistraten – interne tuchtorganen ingesteld waardoor de opdracht van gerechtsdeskundige vrij goed omkaderd is door ons Instituut ...

Elio Di Rupo : Zoveel te beter! Als uw Instituut die kwaliteitswaarborg kan bieden, zal het voor de minister die met het dossier belast is, des te makkelijker zijn om met u over de praktische modaliteiten van dat statuut te onderhandelen. Een dialoog tussen uw Instituut en de minister zou volgens mij moeten leiden tot evenwichtige en rechtvaardige oplossingen. Begrijp mij goed: mijn enige bekommernis bij die accreditatie van de gerechtsdeskundigen zijn kortere termijnen voor de justitiabelen, meer bepaald voor de armsten onder hen. Overigens zal die accreditatie het mogelijk maken dat de gerechtsdeskundigen zich regelmatig bijscholen en zich niet, zoals tegenwoordig soms het geval is, moeten verlaten op kennis die ze tien of twintig jaar hebben vergaard. Eigenlijk zeg ik daarmee niets nieuws: de wereld is veranderd en iedereen moet zich daaraan aanpassen. Ik benadruk die permanente vorming, omdat een gerechtsdeskundige geacht wordt een boekhoudkundig expert te zijn, maar een boekhoudkundig expert met een extra toegevoegde waarde. Zonder dat laatste zou hij uiteraard geen gerechtsdeskundige zijn. Het spreekt voor zich dat uw Instituut in het kader van die hervorming uitgebreid zal worden geconsulteerd en dat er bij toekomstige besprekingen rekening zal worden gehouden met wat er binnen uw Instituut al bestaat. Voor mij is het duidelijk dat het IAB een geschikte gesprekspartner is en dat de discussie objectief moet worden gevoerd, rekening houdend met de verworvenheden van uw Instituut. Vergeet niet dat onze doelstelling

**Ons land heeft
nood aan een
grote schoonmaak
om al die wet-
gevende rommel
op te ruimen.
Persoonlijk ben ik
een voorstander van
minder wetgeving
en meer ethiek in de
gedragingen.**

erin bestaat het leven van onze medeburgers te vergemakkelijken, maar zonder daarom het leven van wie dat moet vergemakkelijken, weer te bemoeilijken. Tot slot vermeld ik dat het beroep gerechtsdeskundige niet het enige is dat zal worden hervormd. Het spreekt voor zich dat van de beroepsmagistraten een soortgelijke inspanning zal worden gevraagd, meer bepaald voor het opstellen van de lijsten en de keuze van de gerechtsdeskundige. Er moet kost wat kost een einde komen aan het huidige systeem waarin dezelfde gerechtsdeskundigen in de meeste zaken worden gedagvaard. Een bijwerking van die lijst en een grotere rotatie van die deskundigen zullen onze justitie doeltreffender maken.

IAB : Wat de benoeming van de gerechtsdeskundigen betreft, wachten we ook nog op een wijziging want het komt af en toe voor dat een gerechtsdeskundige voor boekhoudkundige materies wordt aangesteld, terwijl de persoon in kwestie geen enkele expertise heeft in die materie ...

Elio Di Rupo : Daarom is het wenselijk dat de uitoefening van de functie van deskundige onderworpen wordt aan de verplichting een certificaat te bezitten, afgeleverd door een instelling geaccrediteerd door het BELCERT-systeem. Wanneer het gaat om boekhoudkundige materies en indien het IAB zich laat waarborgen door het BELCERT-systeem, zou het immers opportuun zijn om de opdracht van de gerechtsdeskundige expertise toe te vertrouwen aan de leden van het IAB.

IAB : Hoe staat het met de jacht op de schijnzelfstandigen? In de pers werd melding gemaakt van een aantal bepalingen om overeenkomsten van zelfstandigen om te vormen tot werknemersovereenkomsten. Dat zou problemen doen rijzen voor onze jonge stagiairs die per definitie zelfstandi-

gen zijn. De vraag rijst trouwens niet alleen voor het IAB, maar ook voor de balie.

Elio Di Rupo : Ik ben blij dat u me die vraag stelt, want er bestaan daarover nogal wat misverstanden. Mijn persoonlijk standpunt is heel eenvoudig: advocaten, dokters, architecten en accountants vormen hoofdzakelijk zelfstandige beroepen. In uw geval zijn ze tegelijk stagiairs en zelfstandigen! Men heeft de mensen willen brainwasen om de parti socialiste bij de zelfstandigen in diskrediet te brengen. Ik zal heel duidelijk zijn: voor mij zijn advocaten of accountants duidelijk zelfstandigen. Stage of geen stage. Wat zijn dan schijnzelfstandigen? Volgens ons gaat het om beroepen waarbij mensen duidelijk werken onder een baas, die bijvoorbeeld maar één klant hebben of bevelen of instructies van een hiërarchisch verantwoordelijke krijgen. Ik treed niet in de juridische details, maar het is duidelijk dat de personen in kwestie afhankelijk zijn van een hiërarchisch overste of één enkele klant. Het voordeel voor de werkgever is dat hij zich op elk moment van zijn onderaannemer kan ontdoen, die in feite een echte werknemer is. Op het vlak van het sociaal recht is een dergelijke houding onaanvaardbaar, want het gaat om werknemers die voor onbepaalde duur zijn tewerkgesteld maar die van de ene op de andere dag zonder de minste bescherming aan de deur kunnen worden gezet. Bovendien is die situatie ontoelaatbaar voor de schijnzelfstandigen zelf, met name de armsten onder ons. Zo hebben we jonge schijnzelfstandigen gezien die een brutosom krijgen en geen bedrijfsvoorheffing of sociale bijdragen inhouden. Sommigen onder hen worden drie jaar later opgespoord door het RSVZ en moeten hun huis verkopen om hun belastingschulden te kunnen betalen. Dat is sociaal onaanvaardbaar en het zijn dat soort van misbruiken die we willen bestrijden. Vergeet evenmin dat het gebruik van schijnzelfstandigen in bepaalde sectoren zorgt voor een ontoelaatbare concurrentievervalsing voor de werkgevers die de wet wel naleven.

IAB : Maar waarom wil men dat probleem van de schijnzelfstandigen kost wat kost met een nieuwe wetgeving regelen? Is het niet beter om een betere controle uit te voeren, zoals tegenwoordig het geval is voor de werkzoekenden?

Elio Di Rupo : Persoonlijk heb ik altijd luidkeels kenbaar gemaakt hoe minder wetten men maakt, hoe beter men zich gedraagt! Ons land heeft nood aan een grote schoonmaak om al die wetgevende rommel op te ruimen. Persoonlijk ben ik een voorstander van minder wetgeving en meer ethiek in de gedragingen. Om op uw vraag terug te komen: we voelen goed dat er in ons land altijd moeilijkheden van bijna ideologische aard zijn geweest om de controles op te voeren. Herinner u hoe moeilijk we het gehad hebben om onderzoekscellen op te zetten in het kader van grote financiële en economische zaken. Zonder daarom in het andere extreem te vervallen, is een uitbreiding van de administratie nodig, namelijk meer controleurs. Wij zijn daar des te meer voorstander van, omdat onze filosofie al verschillende jaren dezelfde is: wetgeving mag er pas zijn als aanvulling. De vervolging van misbruiken moet op het terrein gebeuren, maar dat verhindert niet dat er soms – helaas – een zekere wetgevende verduidelijking nodig is, in het bijzonder voor de rechtspraak van de rechtbanken.

IAB : In het kader van het niet te stoppen debat over corporate governance, vindt het Instituut dat zijn leden een actievere rol zouden moeten spelen, meer bepaald via hun benoeming als onafhankelijke bestuurders in de raden van bestuur. Bent u er ook voorstander van om de keuze van onafhankelijke bestuurders uit te breiden tot de leden van het IAB?

Elio Di Rupo : Waarom niet? Ik heb geen probleem met dat idee. Over het algemeen denk ik dat een raad van bestuur alleen maar voordeel heeft bij een pluralistische en multidisciplinaire samenstelling. De raden van bestuur van de Belgische ondernemingen hebben behoefte aan competente mensen die reflecties en een verschillende knowhow kunnen aanbrengen. Iedereen weet dat ikzelf benoemd ben bij de raad van bestuur van Dexia. Zonder valse bescheidenheid, heb ik het gevoel dat ik Dexia knowhow kan bijbrengen, vanwege mijn ervaring op federaal, gewestelijk en gemeentelijk niveau. Vanaf het ogenblik dat belangenconflicten worden vermeden, heeft een bedrijf alleen maar voordeel bij de intrede van een gekwalificeerd persoon in zijn raad van bestuur.

Interview

IAB : Ons Instituut meent dat onze leden een toegevoegde waarde te bieden hebben aan de raden van bestuur, met name op het vlak van financiële expertise. Een strenge deontologie maakt die toegevoegde waarde nog groter.

Elio Di Rupo : Wat deontologie betreft, moet een grote waakzaamheid aan de dag worden gelegd en mag u in voorkomend geval niet aarzelen om onvermurwbaar te zijn wanneer uw deontologie niet werd nageleefd ...

IAB : Dat doen we sinds verscheidene jaren. Toekijken op de naleving van die deontologie is essentieel voor het IAB en een aanzienlijk deel van ons werkingsbudget wordt daar trouwens aan besteed.

Elio Di Rupo : Ik kan me daarover alleen maar verheugen en u aansporen op diezelfde weg verder te gaan.

IAB : Wat de toch wel “mislukte” hervorming van de Faillissementswet betreft: vindt u niet dat ook op dat vlak de accountant meer betrokken zou moeten worden om te vermijden dat het gerechtelijk akkoord de voorbode van een faillissement wordt?

Elio Di Rupo : Die mislukking komt duidelijk tot uiting in de cijfers. Van de 7 500 ondernemingen die in 2003 op de fles zijn gegaan, zouden slechts 101 overgegaan zijn tot een gerechtelijk akkoord. Dergelijke cijfers spreken boekdelen. Er is overduidelijk iets mis en het spreekt voor zich dat de accountants ter zake een rol moeten spelen.

IAB : Die mislukking kent verschillende oorzaken, waarover we het in het kader van dit interview niet gaan hebben. Maar we denken dat de accountant, vooral voor de KMO's, ook op tijd aan de alarmbel moet kunnen trekken. Daarom pleiten we ervoor dat de accountant als onafhankelijke bestuurder kan worden benoemd: dat is een extra garantie voor de onderneming dat ze niet naar de afgrond van het faillissement wordt gesleurd.

Elio Di Rupo : Voor kleine ondernemingen vind ik ook dat de honoraria van de accountants moeten worden aangepast. Voor de rest is het duidelijk dat de accountants zouden moeten kunnen meewerken aan een ‘verstandig’ bestuur van de onderneming. Als zij als onafhankelijke bestuurders worden benoemd, moet dit met zich meebrengen dat ze aan de alarmbel moeten trekken voordat het te laat is. De ervaring leert immers dat de problemen niet van de ene dag op de andere ontstaan.

IAB : Wat vindt u van onze vennootschapsbelasting: wordt het geen tijd dat die wordt verlaagd, zodat we het hoofd kunnen bieden aan de concurrentie?

Elio Di Rupo : Volgens mijn diensten betekent een daling van 1 % van het nominale tarief van de vennootschapsbelasting tussen 200 en 250 miljoen euro. Dat is een tastbaar feit. Voor de rest dweep ik uiteraard niet met het tarief van de vennootschapsbelasting, maar zou ik willen vermijden dat de begroting niet meer in evenwicht is. Ik heb geen zin om toe te treden tot een discussie waarbij iedereen tegen elkaar opbiedt om toch maar de laagste belasting te bieden. De fiscale concurrentie tussen landen is niet mijn ding. Begrijp me goed, ik ben ook voor een redelijke fiscaliteit die niet nadelig is. Maar daarom moeten we niet in een eindeloze competitie treden om de laagste belasting van al onze buurlanden te hebben. Vergeet niet dat die concurrentie op termijn voor iedereen nefast is. Zonder belasting, is er geen openbare infrastructuur of gratis onderwijs. Die lagere inkomsten zullen ook een impact hebben op onze economische groei. Managers van bouwondernemingen zijn nu al wanhopig over de geringe openbare investeringen. Als je weet dat die ondernemingen veel werkkrachten tewerkstellen, is dat een extra reden om hun situatie niet erger te maken. Ik wil daarmee zeggen dat een politicus niet moet bezwijken voor de argumenten van de fiscale concurrentie, maar alle gevolgen van een dergelijke beslissing moet wikken en wegen. Politiek is ook verantwoordelijkheid nemen voor zijn daden. ¶

Beroep

Het waarom en het hoe van de synergie tussen de externe accountant en de financiële instelling

GÉRARD DELVAUX

Voorzitter IAB

In deze bijdrage maakt onze Voorzitter een uiterst praktische bedenking over het belang van de opstelling van een volledig en betrouwbaar financieel plan tot begeleiding van de voornaamste fasen in het bestaan van een onderneming: oprichting, herstel en uitbreiding. Hij besluit met een suggestie: een echt platform van welbedoelde relaties tussen kredietinstelling, ondernemer en accountant.

VERTROUWEN: DE SLUITSTEEN

De accountant, de gangmaker van heel wat gesprekken tussen de onderneming en haar financiële instelling, is beider vertrouwenspersoon. Niet alleen omdat hij de onderneming waarin hij zijn opdracht vervult grondig kent, maar ook omdat hij deze opdracht vervult in complete onafhankelijkheid, de hoeksteen van ons beroep. Moeten we er nog aan herinneren dat de wetgever, bij de opstelling van de zogenaamde wet tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat en de accountancy in 1985, erop stond dat in de functieomschrijving van de externe accountant uitdrukkelijk werd bepaald dat deze onder meer de analyse, door middel van boek-

houdkundige technieken, van de toestand en de werking van de ondernemingen op het stuk van hun krediet, hun rendement en hun risico's inhoudt?

Wegens de moeilijke toestand ten gevolge van de aanslepende economische crisis lijkt het momenteel niet meer zo makkelijk om de bankkranen geopend te krijgen als kmo's en kmi's financiële stromen verlangen. Uit de praktijk weten we nochtans dat de reden daarvan ook bij het gebrek aan administratieve en boekhoudkundige stiptheid van de ondernemer zelf kan liggen. Ondanks zijn vaardigheid in het technisch beheer van zijn zaak, aarzelt hij immers al te vaak

om het advies van een accountant in te roepen om hem in zijn beheer bij te staan. Met als resultaat dat bij de geplande verrichting te laat rekening wordt gehouden met de adviezen en expertises, die voornamelijk van preventieve aard zijn.

Om de daad bij het woord te voegen verdedigen we dit standpunt ten stelligste bij onze tussenkomen in de werkgroepen kmo-financiering (groep Eric ANDRÉ) op het kabinet LARUELLE. Ook in de werkgroep IAB-BIBF, die logischerwijs de naam "Financieel Plan" draagt, is de optimalisatie van het financieel plan een prioriteit.

PARTNERSHIP TUSSEN DE BANKEN EN DE BOEKHOUDPROFESSIONAL: EEN HUWELIJK UIT BEREKENING...

Krediet – en het is niet meer dan normaal dat we er soms de aandacht op vestigen – is bestemd voor de volledige economische sector, met name de grote ondernemingen, maar ook de zelfstandigen, de vrije beroepen, de kmo's, de starters en de ondernemingen in groeifase. Dit begrip omvat alle ter beschikking van de ondernemingen gestelde middelen die noodzakelijk zijn voor de oprichting, de uitbreiding en de overgang van ondernemingen. Deze middelen, die een aanvulling zijn van de persoonlijke financiële bijdrage van de ondernemers, moeten in elk geval binnen aanvaardbare normen op het gebied van de terugbetaling vallen.

De accountant ' moet, in het kader van een echte partnership met de kredietinstellingen waarnaar hij steeds moet streven, voor zijn klant de toegang tot het krediet vergemakkelijken. Dit kan hij doen door het risico van de klant, maar ook dat van de kredietinstelling, zo veel mogelijk te beperken. In dat perspectief moeten in samenspraak met de bank bepaalde faciliteiten worden onderzocht, zoals de nieuwe financiële producten die onlangs, in samenwerking met het Participatiefonds op de markt werden gebracht. We vermelden onder meer de leningen voor de oprichting, de overgang,

progressieleningen, startersleningen, 50+-leningen, met welomschreven interventiedoeleinden,

Het belang van het financieel plan bij de oprichting van een onderneming mag ook eens worden onderstreept in het licht van de aansprakelijkheid van de ondernemer.

den, vastgestelde plafonds, met bepaalde soepele waarborgen (zie IAB-Info nr. 18/2004).

Het belang van de kredietverlening kan, in het algemeen, in verschillende levensfasen van de onderneming tot uiting komen:

- bij de oprichting van de vennootschap, op basis van de conclusies van het financieel plan, om tegemoet te komen aan:
 - ▶ financieringsbehoeften voor de investering in materiële en immateriële activa;
 - ▶ financiering van de behoefte aan bedrijfskapitaal;

- bij de uitbreiding van de onderneming maar ook voor de voor de exploitatie van de onderneming noodzakelijke inrichtings- en verbouwingswerken;
- bij de eventuele overname van een handelsfonds;
- bij moeilijkheden van voorbijgaande aard.

In al deze cruciale fasen is de analyse, met behulp van de procédés van de boekhoudtechniek die hij perfect beheerst, de voornaamste opdracht van de accountant.

DE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE ONDERNEMER ONDER DE LOEP

Het belang van het financieel plan bij de oprichting van een onderneming mag ook eens worden onderstreept in het licht van de aansprakelijkheid van de ondernemer. De accountant, de wettelijke behoeder van de onderneming, moet de aandacht vestigen op de problemen die bij de opstelling van het financieel plan aan het licht komen: hij moet aantonen dat het maatschappelijk kapitaal toereikend is voor het opstarten van de onderneming onder normale voorwaarden van levensvatbaarheid en ontwikkeling. Het is de eerste begroting van de onderneming op basis van het geplande programma.

Het is derhalve van het hoogste belang dat de accountant zijn

klant bijstaat bij de opstelling van dat financieel plan. Dat plan moet, mijns inziens, verschillende hoofdstukken bevatten die we hierna opsommen. Dat eerste businessplan, de rugengraat van het ondernemingsplan, is van primordiaal belang. Het moet worden besproken met de financiële instelling die, in een echte partnership met de kmo, de kredieten zal verschaffen die nodig zijn voor het opstarten en het doorgroeien van de onderneming en voor de dekking van de behoeften aan bedrijfskapitaal.

De accountant moet er zich wel voor hoeden zich in de plaats van zijn klant te stellen. Hij heeft de taak van adviseur en deskundige in functie van de als redelijk aangenomen veronderstellingen. Daarom:

- moet in zijn verslag de nadruk worden gelegd op de wettelijke concepten van de opstelling van het financieel plan en van de aansprakelijkheid van de oprichters;
- moeten de hypothesen nauwkeurig worden uiteengezet, zoals het activiteitsproject, het eigen vermogen, het geleende kapitaal, de te verrichten investeringen, het te verlenen klantenkrediet;
- moet, uitgaande van deze hypothesen en de verschillende investerings-, aankoopbegrotingen, enz., een resultatenbegroting worden opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met de cyclusverschillen. Derhalve moet deze

begroting van maand tot maand worden opgesteld.

- Na de opstelling van deze maandelijkse resultatenbegrotingen, en op basis van de financiële middelen van de onderneming, moet een maandelijkse liquiditeitsbegroting worden opgesteld;
- uit de maandelijkse resultatenbegrotingen en de maandelijkse liquiditeitsbegroting kunnen de verschillende balansen worden afgeleid en kan de haalbaarheid van het financieel plan worden nagegaan;
- in zijn conclusies moet de accountant zijn advies geven over de door de toekomstige bedrijfsleiders van de onderneming gestelde hypothesen.

Kortom: het financieel plan moet absoluut geloofwaardig en op basis van redelijke veronderstellingen zijn opgesteld. De accountant is de sleutelfiguur van het vertrouwen dat tussen de kredietinstelling en de ondernemer wordt gewekt, waardoor voor laatstgenoemde de geldkranen die nodig zijn voor de financiering van zijn plan opengaan.

DE VIER STAPPEN VAN HET FINANCIËEL HERSTELPLAN

De bank speelt een voorname rol ten aanzien van een onderneming in financiële moeilijkheden, met name om deze van de kredieten te voorzien die nodig zijn voor de continuïteit van de bedrijfsuitoefening. Daartoe

steunt de bank op herstelplannen opgesteld op basis van redelijke veronderstellingen. De accountant van zijn kant, past bij de opstelling van een businessplan dezelfde werkmethode toe als degene waardoor hij zich liet leiden bij zijn opdracht bij de oprichting van de onderneming.

Dat impliceert:

- dat hij de realistische en redelijke veronderstellingen moet controleren;
- een kortetermijnbegroting (6 –12 maanden), per maand qua resultaten moet opstellen;
- een kortetermijnliquiditeitsbegroting (6 –12 maanden), per maand moet opstellen;
- en het effect van deze veronderstellingen op de boekhoudkundige toestand moet nagaan.

In dergelijk geval moet de kwaliteit van de informatie die de gesprekken met de financiële instelling beheerst, steunen op en uitgaan van een snelle controle van een recente boekhoudkundige toestand op basis waarvan de correcte toestand van de onderneming kan worden nagegaan om deze vervolgens, op realistische wijze, over 6 tot 12 maanden te projecteren.

Het synthetisch verloop kan als volgt worden samengevat:

1ste stap

CONTROLE VAN DE INTERNE ONDER-
NEMINGSPROCEDURES

= betrouwbaarheid van de informa-
tie, van de interne controle

2de stap

CONTROLE VAN DE RECENTE BOEK-
HOUDKUNDIGE TOESTAND

3de stap

ONDERZOEK VAN DE
HERSTELHYPOTHESEN

4de stap

GEADVISEERDE OPLOSSINGEN EN
BESPREKINGEN MET DE BEDRIJFSLEI-
DERS VAN DE ONDERNEMING EN
MET DE FINANCIËLE INSTELLING

VEELEER UITBREIDING DAN
HERSTEL...

Het belang van de opstelling van een duidelijk en expliciet analytisch rapport om de kredietverstrekking te bezorgen, moet niet meer worden aangetoond, en nog minder het feit dat deze verrichting moet kaderen in een constructieve en permanente dialoog met de financiële instelling.

Het is bekend dat de bankiers veel terughoudender zijn geworden in hun beslissingen om krediet toe te staan aan de ondernemingen, en dit wegens

de problemen ten gevolge van de talrijke faillissementen van de laatste jaren. Om deze moeilijkheden te verlichten, werden geleidelijk aan openbare initiatieven opgezet om de aan de onderneming toegestane kredieten gedeeltelijk te waarborgen, maar steeds in aanvulling op de verschillende door de oprichters verleende zekerheden.

Het kan echter voorkomen dat sommige curatoren de bankiers verder aansprakelijk stellen dan wegens het voorschieten van fondsen, waarbij ze uitgaan van het beginsel dat de schuldeisers, door de toegestane leningen zwaarder werden benadeeld. Naast een belangrijke aansprakelijkheid vanwege het bestuursorgaan van de onderneming, is de aansprakelijkheid van de bankier reëel, en deze zou, mijns inziens, kunnen worden afgezwakt door steeds meer een beroep te doen op een boekhoudprofessional, met name de accountant.

EEN PAAR SUGGESTIES ALS
CONCLUSIE...

Wanneer de bankier of de kredietinstelling twijfels koestert over de continuïteit van de bedrijfsuitoefening onder normale omstandigheden van leefbaarheid en groei, doen ze er ongetwijfeld goed aan om een beroep te doen op een externe accountant. Derwijze kunnen ze beschikken over een betrouwbaar en geactualiseerd document, opgesteld na een

controle over de boekhoudkundige en financiële toestand van de onderneming. De kosten van dergelijk verslag zullen het risico dat de kredietinstelling loopt wanneer ze te lichtvaardig krediet heeft toegestaan aan een onderneming in moeilijkheden ruimschoots compenseren. Dergelijke diagnose kan in kmo's en kmi's snel worden gesteld. Als deze suggestie wordt opgevolgd, moet de onderneming dagelijks haar boekhouding bijhouden en maandelijks resultaten- en liquiditeitsbegrotingen opstellen.

Desgevallend zouden de algemene voorwaarden voor het verlenen van krediet in bepaalde moeilijke situaties de verplichting kunnen inhouden dat de ondernemingen een attest van een externe accountant moeten voorleggen over de controle en de analyse van een periodieke toestand.

Als echte adviseur van de onderneming zal de accountant aan de bankier de professionele zekerheid verschaffen dat alles wat gepland is door degenen die de maatschappelijke risico's dragen, correct en redelijk is. Zonder andere achterliggende idee dan de wederzijdse zorg voor echte efficiëntie, zal de partnership tussen de kredietverstrekker, de onderneming en haar accountant aldus correct worden gesmeed.¹

Note

¹ Accountant, boekhouder, bedrijfsrevisor

Invoering van de IAS-normen op 1 januari 2005

Een ware ommekeer in de Europese boekhoudregels

GÉRARD DELVAUX

Voorzitter IAB

1. VOORAF

Overeenkomstig de Europese verordening van 19 juli 2002 betreffende de toepassing van internationale standaarden voor jaarrekeningen moeten beursgenoteerde vennootschappen naar het recht van een lidstaat van de Europese Gemeenschap vanaf 1 juli 2005 hun geconsolideerde jaarrekening volgens de IAS/IFRS-normen opstellen. Deze nieuwe standaard werd door de Commissie goedgekeurd middels een bijzondere procedure waarbij het Regelgevend Comité voor Financiële Verslaggeving, samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten, tussenkamt.

Het doel van de verordening is een betere vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen van de beursgenoteerde vennootschappen en, dienvolgens, de doeltreffende werking

van de financiële markten te verbeteren.

Bijgevolg zullen 7 000 in Europa genoteerde ondernemingen en tienduizenden dochterondernemingen van deze genoteerde ondernemingen zeer binnenkort met de invoering van deze nieuwe normen worden geconfronteerd. Het toepassingsgebied van de IAS/IFRS-normen is derhalve zeer uitgebreid zodat geen enkele boekhoudprofessional, bedrijfsrevisor, boekhouder of accountant er nog kan aan voorbijgaan.

Praktijkonderzoek wijst trouwens uit dat deze normen geregeld als inspiratiebron dienen.

Door een internationale doctrine te ontwikkelen die voornamelijk gericht is op de beleggers en de aandeelhouders, hecht de boekhoudkundige harmonisatie meer belang aan economische resultaten en aan de toestand van het eigen vermogen in het licht van een beursnotering.

De verplichting om vanaf 2005 de IAS/IFRS-standaard te gebruiken,

heeft in België betrekking op meer dan 140 beursgenoteerde vennootschappen.

Geen enkele boekhoudprofessional, bedrijfsleider noch jurist kan zich vandaag nog aan de verplichting onttrekken om de basisprincipes van de IAS/IFRS-normen, of toch ten minste het verschil met de huidige normen, te kennen.

De Europese verordening verschaft de lidstaten de keuzemogelijkheid om alle, al dan niet beursgenoteerde vennootschappen, toe te staan of te verplichten hun jaarrekening volgens de IAS/IFRS-normen op te stellen. Voor wat de jaarrekening betreft, hebben de lidstaten de keuze, waaraan ze evenwel kunnen verzaken, om bij voortduur hun boekhoudregels volgens de Europese richtlijnen vast te stellen om deze, tegen hun ritme, in overeenstemming te brengen met de normen die voor de geconsolideerde rekeningen werden vastgesteld.

Enkele keuzemogelijkheden:

- 1) ervoor kiezen om de vennootschappen toe te staan of te verplichten hun jaarrekening volgens de IAS/IFRS-normen op te stellen;
- 2) toenadering tot deze normen door het nationaal boekhoudrecht te wijzigen;
- 3) het boekhoudrecht laten voor wat het is of het laten evolueren zonder rekening te houden met de IAS/IFRS-normen.

Laat ons hopen dat er snel toepassingsmodaliteiten worden vastgesteld, ten minste, in beginsel.

Andere vragen die blijven, onder meer op fiscaal gebied:

Welk fiscaal beleid moet de onderneming volgen en zullen de boekhoudkundige regels op de internationale IAS/IFRS-normen worden afgestemd?

In België zowel als in buurland Frankrijk mikt de samenhang tussen de boekhoud- en de fiscale regels naar een convergentieproces in de richting van de IAS/IFRS-standaard.

Dit proces is reeds begonnen, zowel op het vlak van de boekhoudregels betreffende de individuele of geconsolideerde jaarrekeningen als op het gebied van de door onze Instituten uitgevaardigde beroepsnormen.

De modernisering van het Belgisch jaarrekeningrecht moet nochtans onder volledige fiscale neutraliteit tot stand worden gebracht.

Moeilijker lijkt het om de methode te bepalen die, rekening gehouden met de grondbeginselen, de betrekkingen tussen het Belgisch boekhoudrecht en het fiscaal recht beheerst.

Om resultaat te bereiken moet een verband worden gelegd tussen de jaarrekening en de belastingaangifte, met als gevolg dat de ondernemingen moeten worden verplicht een rekeningstelsel overeenkomstig het jaarrekeningrecht en een rekeningstelsel overeenkomstig het

fiscaal recht te houden.

Moet het verband tussen de jaarrekening en de belastingaangifte worden bewaard, door in de aangifte de verbetering van de positieve of negatieve weerslag te voorzien?

De vraag is hoe de fiscale neutraliteit te verzekeren met betrekking tot de afstemming van het Belgisch boekhoudrecht van de jaarrekening op de IAS/IFRS-normen.

Naast de problemen met de fiscale neutraliteit, dienen ook de aspecten in verband met het vennootschapsrecht en met de problematiek van de kleine ondernemingen te worden vermeld.

De consequenties ingevolge de toepassing van de principes “fair value” en “substance over form” zijn bijzonder goed gedetailleerd. In deze boekhoudstandaard hebben de principes van de economische waardering de overhand op het in ons boekhoudrecht gebruikelijk principe dat meer gericht is op het voorzichtigheidsbeginsel. Ook zullen er veel vragen rijzen over de analyse van de balans, bijvoorbeeld hoe op tijd kan worden vastgesteld of een onderneming in moeilijkheden verkeert, wanneer de economische waarden de bovenhand hebben op de historische kostprijs.

De bedenkingen die we hier formuleren, vormen het raamwerk van een ware ommekeer die we in onze huidige en gebruikelijke begripswereld zullen moeten doorvoeren.

2. DE VOORTELLEN VAN DE COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN BETREFFENDE DE BELGISCHE POLITIEK INZAKE DE IAS/IFRS-NORMEN VOOR DE HANDELS- EN INDUSTRIËLE ONDERNEMINGEN

De voorstellen betreffende de geconsolideerde jaarrekening en

het jaarrekeningschema en de richtlijn betreffende de reële waarde kunnen als volgt worden samengevat.

2.1. Geconsolideerde rekening

a) Vennootschappen naar Belgisch recht waarvan de effecten zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde (al dan niet Belgische) markt van een lidstaat

Met het oog op de leesbaarheid van de teksten stelt de Commissie voor Boekhoudkundige Normen voor eerst voor om in het koninklijk besluit tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen de verplichting in te schrijven die voortvloeit uit de Europese verordening betreffende de toepassing van een internationale boekhoudstandaard, met name dat de vennootschappen die geconsolideerde jaarrekeningen moeten opstellen, bepaalde toelichtingen moeten verstrekken die niet vereist zijn door de IAS/IFRS-normen, maar verplicht zijn op grond van de Europese richtlijnen.

De Commissie stelt daarnaast voor om de vennootschappen onmiddellijk toe te staan om de IAS/IFRS-normen voor hun geconsolideerde rekeningen te gebruiken. Deze keuze zou onherroepelijk moeten zijn.

Het besluit eist daarenboven dat, wanneer een onderneming gebruik maakt van de mogelijkheid om haar geconsolideerde jaarrekening volgens de IAS/IFRS-normen op te stellen, het controleverslag over de geconsolideerde rekening moet bevestigen dat de betrokken vennootschap over de administratieve en organisatorische middelen beschikt die daartoe nodig zijn en ze het geheel van de op Europees niveau goedgekeurde IAS/IFRS-normen toepast.

Er moeten dus gelijkaardige bepalingen worden getroffen voor Belgische vennootschappen die

genoteerd zijn op een geregleme-
teerde markt van een andere lid-
staat dan België.

b) *Andere Belgische vennootschap- pen die geconsolideerde rekenin- gen opstellen*

De Commissie stelt voor dat deze
vennootschappen onmiddellijk
gebruik zouden maken van de
IAS/IFRS-normen voor de opstelling
van hun geconsolideerde rekening.

De gebruikmaking van deze moge-
lijkheid moet uiteraard onherroe-
pelijk zijn en gepaard gaan met de
verplichting om bepaalde, niet door
de IAS/IFRS-normen, maar wel door
de Europese richtlijnen verplichte
toelichtingen te verstrekken.

2.2. De jaarrekening

Met betrekking tot het kies en
complex onderzoek van de kwestie
over de toenadering van de bepalingen
in verband met de jaarrekening
tot de IAS/IFRS-normen, stelt de
Commissie voor Boekhoudkundige
Normen voor om een IAS/IFRS-
forum voor studie en overleg op te
richten waaraan alle belangheb-
bende partijen zouden deelnemen.

Binnen dat forum zouden alle
thema's, zoals deze betreffende de
fiscaliteit, het vennootschapsrecht
en de kmo's moeten worden onder-
zocht.

2.3. Jaarrekeningschema

Wegens het gebrek aan gestan-
daardiseerde boekhoudkundige
schema's in de IAS/IFRS-standaard,
staat de Commissie positief tegenover
elk initiatief dat kan leiden tot
het instellen van een instrument
dat het opstellen en het openbaar
maken volgens standaardformaten,
die minstens op Europees niveau
aanvaard zijn, mogelijk maakt, en
dit om bij te dragen tot de kwa-
liteit, de leesbaarheid en de verge-
lijkbaarheid van de jaarrekeningen.

2.4. De richtlijn "reële waarde"

Deze richtlijn heeft tot doel de onder-
nemingen de mogelijkheid te bieden
om IAS 32 en 39 toe te passen.
De complexiteit die onbetwistbaar
uit beoordelingen op basis van de
reële waarde zal voortkomen, zal
waarschijnlijk aanleiding geven tot
interessante juridische interpreta-
ties.

3. MOETEN DE IAS/IFRS- NORMEN OP DE KMO'S WORDEN TOEGEPAST?

Dit is een fundamentele vraag die
overdenking vereist, want het is
moeilijk om een boekhoudrecht met
twee snelheden toe te passen. Het is
een belangrijke vraag die een drin-
gend antwoord vereist, want er staan
belangrijke gevolgen en relatief hoge
toepassingskosten op het spel.

De IAS/IFRS-normen werden immers
vooral ontworpen voor grote beurs-
genoteerde vennootschappen, en
vooral voor geconsolideerde reke-
ningen. Daarom moeten ze beant-
woorden aan een aanzienlijk aantal
kwalitatieve criteria, zoals duide-
lijkheid, relevantie, betrouwbaar-
heid en vergelijkbaarheid.

Theoretisch is het wenselijk dat
dezelfde boekings-, voorstellings-
en toelichtingsmethoden zouden
worden gebruikt. Dat neemt niet
weg dat het voor de kleine vennoot-
schappen moeilijk zal zijn om het
basisprincipe te realiseren.

De kosten en de voordelen moeten
nauwkeurig worden afgewogen
naargelang de omvang van de
betrokken ondernemingen.

Overigens heeft de IASB een studie
opgezet die op termijn tot concrete
voorstellen zou moeten leiden.

De grondslag van de wezenlijke
begrippen van het huidige boek-
houdrecht, met name de voorzich-
tigheid, moet de sluitsteen blijven

van de voorziene modernisering.
Ons boekhoudrecht moet inderdaad
worden gemoderniseerd, en met
name vereenvoudigd en verbeterd.
Bijvoorbeeld door een verder door-
gevoerd gebruik van de toelichting
bij de jaarrekening, hetgeen de
financiële communicatie ten goede
zal komen (bijvoorbeeld kasstro-
mentabel).

Bij de wijziging van ons boekhoud-
recht voor wat de kmo's betreft,
moeten de essentiële parameters
van het gezond verstand doorslag-
gevend zijn, en de professionals
moeten zich verzetten tegen :

- ▶ het avontuur van een ondoor-
dachte wijziging van ons boek-
houdrecht, terwijl we niet zeker
zijn dat de balans en de resulta-
ten, door toepassing van de
normen, een getrouwer beeld
zullen vertonen;
- ▶ een onnodige toename van de
werklust voor de ondernemingen;
- ▶ een onvermijdelijke toename
van de kosten voor dergelijke
wijziging.

De politieke en economische
besluitvormers moeten zich dus
hoeden voor de weerslag van dog-
matische wijzigingen die, als men
niet uitkijkt, gevolgen kunnen
hebben die tegengesteld zijn aan
het nagestreefde doel. Het gevaar
dat een slechte toepassing van de
IAS/IFRS-standaard zou kunnen
teweegbrengen, berust hierin dat
ondernemingen in moeilijkheden,
door te steunen op het fair-value-
principe en het opgeven van het
voorzichtigheidsbeginsel, het leven
van de vennootschap fictief zouden
kunnen verlengen door middel van
overwaarderingen van activa en
onderwaarderingen van passiva.

De keuze tussen de toepassing van
de IAS/IFRS-normen op de kmo's en
een boekhoudrecht met twee snel-
heden is uiterst moeilijk.

We mogen immers niet vergeten
dat de markante verschillen met
ons huidig boekhoudrecht onder
meer betrekking hebben op:

- ▶ de waardering van de voorraden;
- ▶ de waardering van de vaste activa;
- ▶ de financiële instrumenten;
- ▶ de voorzieningen.

Daaruit blijkt dat uit de absolute toepassing van de IAS/IFRS-normen aanzienlijke verschillen met ons huidig boekhoudrecht op het gebied van de resultaten en de vermogenstoestand zullen tevoorschijn komen.

4. DAARNAAST DIENEN NOG EEN AANTAL PROBLEMEN TE WORDEN OPGELOST, EN WEL IN VERBAND MET DE INTERPRETATIE VAN DE IAS/IFRS-NORMEN 32, 39 EN 27 EN WEGENS HET SCHOMMELEND KARAKTER VAN DE STANDAARD

Het is voornamelijk het feit dat de reële waarde, en niet meer de boekwaarde, in aanmerking moet worden genomen.

Daarom stelt de recente hervorming van het Wetboek van vennootschappen op het stuk van de herstructurering van ondernemingen een probleem, met name in verband met het behoud van de boekhoudkundige continuïteit bij fusie, splitsing, inbreng van een algemeenheid van goederen of een bedrijfsafdeling.

Als we de reële waarde toepassen ten aanzien van de boekhoudkundige continuïteit, kunnen immers aanzienlijke meerwaarden worden verwezenlijkt die de fiscale neutraliteit van dergelijke verrichtingen in het gedrang kunnen brengen. Dat is reeds het geval in Frankrijk, waar herstructureringsverrichtingen onder het begrip inbreng in natura vallen, met alle gevolgen van dien op het gebied van belastingheffing die zulks kan veroorzaken.

De verdere toenadering tot de IAS/IFRS-normen van de jaarrekening zal onvermijdelijk belangrijke verstoringen in de fiscale politiek van de onderneming veroorzaken.

Daarom moet in samenspraak met de administratie een bepaald aantal problemen worden opgelost die door het fiscaal recht en niet door het toekomstig boekhoudrecht worden veroorzaakt. We vermelden bijvoorbeeld:

- ▶ de onmogelijkheid om afschrijvingen en voorzieningen ingevolge fiscale verplichtingen te boeken;
- ▶ de begripsvorming van het beginsel van de toewijzing van alle opbrengsten en kosten. Dat zal leiden tot de afschaffing van de huidige mogelijkheden om bepaalde kosten te boeken in oprichtingskosten of in gespreide kosten;
- ▶ de waardering van activa en passiva tegen reële waarde en de gebruikmaking van de door de IAS/IFRS-normen opgelegde actualisatie.

Een andere kwestie waarmee de belastingadministratie zal worden geconfronteerd, is de toenemende volatiliteit van de resultaten, die voortvloeit uit de invoering van de principes van de IAS/IFRS-normen voor de ondernemingen.

5. CONCLUSIES

Ons boekhoudrecht, dat zich vanaf 1975, met steeds meer zorgvuldigheid in de toepassing, stelselmatig in de geesten van de beroepsbeoefenaars heeft genesteld, is vandaag in beweging en gaat de richting uit van een internationale standaard die voortaan op de beursgenoteerde vennootschappen zal worden toegepast en waarbij toenadering wordt gezocht tot de kmo's.

Zoals ik al opmerkte, is de evolutie onvermijdelijk, maar we moeten

waakzaam zijn in verband met de kmo's.

Het voorzichtigheidsbeginsel moet het wezenlijk bestanddeel van onze analyses blijven. Bepaalde verbeteringen zijn noodzakelijk en mogelijk, zonder daarom de grondslagen die 30 jaar lang tot een goed begrip van de jaarrekening hebben geleid omver te werpen, zonder, in volle mondiale recessie, waar de ondernemingen in moeilijkheden welig tieren, de noodzakelijke transparantie op te geven.

Hoewel de norm betreffende de onderneming in moeilijkheden werd aangevuld, dreigen de indicatoren, verkeerd geïnterpreteerd ingevolge de complexiteit van de IAS/IFRS-normen, te worden verstoord. Het gewilde effect van vergelijkbaarheid en verbetering zou derhalve strijdig kunnen worden met de huidige principes.

De in ons huidig recht voorziene toenadering van de boekhoudkundige normen tot de IAS/IFRS-normen veroorzaakt fiscale gevolgen waarvan de weerslag niet mag worden verwaarloosd. De fiscale neutraliteit moet worden gerespecteerd.

Toch zijn het de beursgenoteerde vennootschappen die hun stempel zullen drukken op de boekhoudkundige en organisatorische gevolgen van de toenadering van ons boekhoudrecht tot de IFRS-normen. Dat geldt evenwel niet voor de fiscale gevolgen.

Een onderzoek toont aan dat de vestigingskost varieert tussen 600 000 en 6 500 000 EUR.

Uiteraard is voor de genoteerde vennootschappen de boekhoudkundige harmonisatie een positieve zaak. De vergelijkbaarheid van hun rekeningen wordt verbeterd door meer belang te hechten aan economische resultaten en door een doctrine te ontwikkelen die gericht is op de potentiële beleggers.¶

Ondernemings- recht

Preventieve taak van de accountant in een onderneming in moeilijkheden *

GÉRARD DELVAUX

Voorzitter IAB

INLEIDING

Het is vaak moeilijk om de juiste diagnose te stellen waaruit kan worden afgeleid dat een onderneming zich in staat van discontinuïteit bevindt. Toch kan het voor de bedrijfsleiders verstrekkende gevolgen hebben, als ze het leven van de onderneming kunstmatig verlengen, wanneer vaststaat dat ze niet meer aan haar langetermijnverplichtingen kan voldoen. Belangrijk bij de beslisbaarheid van het bestuursorgaan tot voortzetting van de activiteit, is dat deze continuïteit wordt verzekerd. Deze overtuiging moet, onzes inziens, steunen op concrete criteria aan de hand waarvan de accountant de continuïteit van bedrijfsuitoefening kan beoordelen. De continuïteit kan op korte termijn (een jaar) worden beoordeeld.

Als een onderneming in gevaar verkeert, moet het bestuursorgaan alle vereiste herstelmaatregelen treffen, anders begaat het een zware fout.

De bestuurders moeten de problemen en de risico's immers herkennen en analyseren, zodra ze aan het licht komen. Ze moeten alles in het werk stellen om een herstructureringsplan, gebaseerd op realistische analyses, op te stellen.

In een onderneming in moeilijkheden is het de eerste taak van de accountant, de bestuurders te waarschuwen en hun bij te staan bij het opstellen van de nodige simulaties aan de hand waarvan de overlevingskansen van de onderneming kunnen worden afgewogen.

De commissaris moet zich, op grond van de aansprakelijkheid die hem door het Wetboek van vennootschappen is toebedeeld, afvragen of de veronderstelling van continuïteit van bedrijfsuitoefening gegrond is. Wanneer hij ter gelegenheid van zijn controlewerkzaamheden gewichtige en overeenstemmende feiten vaststelt die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, moet hij bij de raad

van bestuur de alarmprocedure inzetten en desgevallend de rechtbank van koophandel op de hoogte stellen (art. 138 § 2).

De hervorming van het recht van de ondernemingen in moeilijkheden is eveneens een nieuwe opdracht die aan de rechtbank van koophandel is toebedeeld, en zulks ingevolge de hervorming van het faillissement en van de nieuwe procedure inzake het gerechtelijk akkoord, waarvan het achterliggende idee het herstel van ondernemingen met moeilijkheden van voorbijgaande aard is.

Het doel is immers de ondernemingen in moeilijkheden ertoe aan te zetten om voor de weg van het herstel te kiezen, en niet af te wachten tot het te laat is.

* Uittreksel uit het boek : G. DELVAUX en H. FRONVILLES, *Entreprises en difficulté, concordats et faillites, dissolution des sociétés commerciales, mission de contrôle de l'expert-comptable et du reviseur prévue par l'article 181 du Code des sociétés*, Ed. comptabilité et productivité, 2004.

Ondernemingsrecht

Door de humanisering van de rechtbank kan een veeleer constructieve dialoog met de onderneming in moeilijkheden worden aangegaan.

Het gerechtelijk akkoord mag niet te licht worden opgevat. Het blijft een uitzonderingsprocedure en de boekhoudprofessional moet zijn taak naar behoren hebben vervuld, alvorens een aanvraag tot gerechtelijk akkoord in te dienen. Hij is de wettelijke raadsman van de

onderneming en zijn preventieve taak blijft de drijvende kracht van zijn functie binnen de onderneming.

In een onderneming in moeilijkheden moet de opdracht van de accountant hoofdzakelijk steunen op het geheel van de technieken die de zijne zijn, opdat hij zijn contract als adviseur zo goed mogelijk zou kunnen vervullen zodat de bestuurders de juiste beslissingen treffen.

De eerste stap van de werkzaamheden van de accountant bestaat in de controle van een zo recent mogelijke boekhoudkundige toestand ten einde een diagnose te stellen en een aanzet tot oplossingen te geven, zodat zijn cliënt de juiste beslissing kan nemen, namelijk: herstructurering, vereffening, gerechtelijk akkoord of neerlegging van de boeken.

DE VOORTGANG VAN DE OPDRACHT VAN DE ACCOUNTANT KAN ALS VOLGT WORDEN SAMENGEVAT:

EERSTE STAP	1. CONTROLE VAN DE BOEKHOUDKUNDIGE TOESTAND	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Algemene kennis van de onderneming ▶ Studie inzake administratieve en boekhoudkundige organisatie ▶ Betrouwbaarheid van het stelsel – Organogram – Interne controle ▶ Onderzoek van de actief-, passief- en resultatenposten met de waarderingregels ▶ Correcties ▶ Opstellen van de juiste boekhoudkundige toestand
TWEDE STAP	2. DIAGNOSE	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vragenlijst betreffende de beoordeling van de continuïteit ▶ Analyse van de resultaten ▶ Financiële analyse van de balans ▶ Conclusies ▶ Bespreking met de bedrijfsleiders
DERDE STAP	3. VOORGESTELDE OPLOSSINGEN	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanzet tot oplossingen ▶ Simulatie met het oog op oplossingen
VIERDE STAP	4. BESLISSINGEN Herstructurering of vereffening of gerechtelijk akkoord of faillissement	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanpassing van de waarderingregels ▶ Opstelling van een recente boekhoudkundige toestand

1. DISCONTINUÏTEIT

1.1. Inleiding: taak van het bestuursorgaan, de commissaris, de kamers voor handelsonderzoek

Om de opsporing van ondernemingen in moeilijkheden te vergemakkelijken heeft de wet op het gerechtelijk akkoord de kamers van handelsonderzoek ingesteld. Deze werden vroeger “depistagediensten” genoemd en hadden feitelijk geen wettelijke grondslag. Om de discontinuïteit op te sporen, organiseert de wet eveneens het inwinnen van inlichtingen. Daarenboven heeft ook de commissaris een toezichthoudende en waarschuwende opdracht.

1.1.1. Verantwoording van de continuïteit door het bestuursorgaan: taak van de accountant

Artikel 96 van het Wetboek van vennootschappen bepaalt dat het bestuursorgaan, bij het opstellen van de jaarrekening, in zijn jaarverslag uitdrukkelijk de veronderstelling van continuïteit moet verantwoorden, zodra de onderneming in moeilijkheden geraakt.

Immers, in het jaarverslag moet een bijkomende vermelding worden ingelast ingeval uit de balans een overgedragen verlies blijkt of uit de resultatenrekening gedurende twee opeenvolgende boekjaren een verlies van het boekjaar blijkt (rubriek 11 van de resultatenrekening).

In dergelijk geval moet het bestuursorgaan de gegrondheid van de toepassing van de waarderingsregels in de veronderstelling van continuïteit verantwoorden.

Ondernemingen die geen jaarverslag moeten opstellen noch bekendmaken (verkorte jaarrekening), moeten, overeenkomstig artikel 94, lid 2 van het Wetboek van vennootschappen, een gelijkaardige vermelding in hun toelichting bij de jaarrekening aanbrengen.

De verantwoording van de gegrondheid van de continuïteit van de onderneming is uiteraard van fundamenteel belang, want ze verwijst rechtstreeks naar de waarderingsregels voorgeschreven bij artikel 28, § 2 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 betreffende de jaarrekening van de ondernemingen, dat, in geval van discontinuïteit, in een aanpassing van de waarderingsregels voorziet.

De taak van de accountant is van het hoogste belang op het gebied van het advies dat aan het bestuursorgaan moet worden gegeven met het oog op het nemen van de gepaste maatregelen. De accountant moet de onderneming bijstaan bij alle wettelijke procedures die moeten worden ingezet, als de discontinuïteit van de onderneming in moeilijkheden vaststaat.

1.1.2. Taak van de kamers voor handelsonderzoek

De kamers voor handelsonderzoek hebben als opdracht de toestand van de ondernemin-

gen in moeilijkheden te identificeren en op te volgen. Daarbij steunen ze op een aantal “knipperlichten”, waarvan geweten is dat ze tot discontinuïteit leiden.

De wet op het gerechtelijk akkoord bepaalt dat op de griffie van de rechtbank van koophandel een lijst met inlichtingen en nuttige gegevens wordt bijgehouden betreffende natuurlijke personen en vennootschappen die met financiële moeilijkheden worden geconfronteerd die de continuïteit van bedrijfsuitoefening in het gedrang kunnen brengen. Onder meer de volgende inlichtingen worden overgemaakt:

- niet-neerlegging van de jaarrekening;
- lijst van de protesten van de geaccepteerde wisselbrieven en van de orderbriefjes;
- de verstekvonnissen en de vonnissen uitgesproken op tegenspraak tegen handelaars die de hoofdsom niet betwist hebben;
- niet-betaling van RSZ-bijdragen gedurende twee kwartalen;
- niet betaling van de BTW of de bedrijfsvoorheffing gedurende twee kwartalen;
- beslissingen tot klasseverlaging, schorsing of intrekking van een erkenning van een aannemer;
- enz.

De kamers voor handelsonderzoek kunnen van ambtswege onderzoeken of de dubieuze debiteuren de voorwaarden voor het gerechtelijk akkoord vervullen.

Dit onderzoek door de kamers voor handelonderzoek wordt toevertrouwd aan een rechter bij de rechtbank van koophandel (magistraat) ofwel aan een handelaar die door de voorzitter wordt aangesteld om te zetelen als handelsrechter (rechter in handelszaken).

Als de kamer voor handelsoorzaak van oordeel is dat de schuldenaar (onderneming in moeilijkheden) de voorwaarden vervult om een gerechtelijk akkoord te verkrijgen, wordt hij in hoorzitting opgeroepen en verzocht de volgende informatie te verstrekken:

- de stand van zaken van de onderneming;
- de geplande herstelmaatregelen;
- de voorstellen tot akkoord of tot vereffening.

De kamers voor handelonderzoek brengen verslag uit bij de Procureur des Konings die in de procedure inzake het gerechtelijk akkoord over het initiatiefrecht beschikt of het faillissement kan vorderen.

1.1.3. Taak van de commissaris

Artikel 138, § 2 van het Wetboek van vennootschappen verleent de commissaris een toezichthoudende en waarschuwende taak.

De commissarissen die ter gelegenheid van hun controlewerkzaamheden gewichtige en overeenstemmende feiten vaststellen die de continuïteit van de onderneming in het gedrang

kunnen brengen, moeten het bestuursorgaan hiervan schriftelijk en op een omstandige wijze op de hoogte brengen. Het bestuursorgaan moet op deze waarschuwing van de commissaris reageren door te beraadslagen over de maatregelen die moeten worden genomen om de continuïteit van de onderneming gedurende een redelijke termijn te vrijwaren. Bij gebrek aan antwoord binnen de maand, of bij een antwoord dat de commissaris ontoereikend acht, kan hij zich rechtstreeks tot de voorzitter van de rechtbank van koophandel wenden om hem zijn vaststellingen mee te delen, en zulks zonder schending van het beroepsgeheim ingeschreven in artikel 458 van het Strafwetboek.

1.2. Hoe moet de continuïteit worden beoordeeld ?

1.2.1. Beoordelingscriteria

De informatienota van de Nationale Raad van de Franse Accountants¹ verschaft een bepaald aantal objectieve criteria aan de hand waarvan kan worden nagegaan of de continuïteit al dan niet wordt gevrijwaard. Deze criteria hebben geen absolute waarde, daarom wordt gepreciseerd dat:

“De draagwijdte van elk criterium afzonderlijk kan niet significant zijn en de continuïteit niet in het gedrang brengen. Doorgaans is het het samengaan van verschillende ongunstige criteria en hun comple-

mentariteit die toelaten het reële risico dat op de continuïteit drukt te bepalen.

De informatienota verschaft drie grote soorten van criteria die toelaten de continuïteit te beoordelen.

Criteria op basis van de financiële toestand. Dit zijn criteria die voornamelijk, rechtstreeks of onrechtstreeks, de financiële toestand en de liquiditeiten betreffen, en dienvolgens de solvabiliteit van de onderneming (bijvoorbeeld: opsporing van te dure financieringsbronnen).

Criteria op basis van de exploitatie. Dit zijn criteria die de werking van de exploitatie betreffen (bijvoorbeeld: negatief autofinancieringsvermogen, exploitatieresultaten ontoereikend om de economische afschrijvingen te dekken).

Andere buitengewone criteria die ernstige boekhoudkundige of financiële gevolgen hebben (bijvoorbeeld: zware, herhaalde sociale conflicten).

De aanwending van de hiervoor vermelde criteria moet worden genuanceerd in de mate dat bepaalde gegevens de eventuele effecten ervan nadien zouden afzwakken, opheffen of gewoon uitstellen. Deze gegevens moeten slechts in aanmerking worden genomen als ze op duurzame wijze de toestand van de onderneming afzwakken (bijvoorbeeld: hernieuwing van leningen op de vervaldag, stopzetting van de activiteiten die het negatieve autofinancie-

ringsvermogen veroorzaken, nieuwe markten en nieuwe producten, enz.).

Na dit onderzoek kunnen de bestuursorganen zich een mening vormen over de graad van continuïteit van de onderneming.”

Enige jaren geleden werden de bevoegdheden van de Hoge Raad voor het Bedrijfsrevisoraat (thans Hoge Raad voor de Economische beroepen) uitgebreid tot de accountants.

In het kader van de preventieve taak van de accountant en bedrijfsrevisor ten aanzien van de ondernemingen in moeilijkheden, formuleert de Hoge Raad voor de Economische Beroepen de aanwijzingen aan de hand waarvan de discontinuïteit van de onderneming kan worden beoordeeld als volgt:

Bij gebrek aan een juridische definitie ter zake, moet voor het definiëren van een onderneming in moeilijkheden worden gesteund op de criteria liquiditeit, solvabiliteit, rendabiliteit en toegevoegde waarde, en kan worden gesteld dat een onderneming in moeilijkheden verkeert zodra haar toestand, om economische, financiële, organisatorische, sociale of andere redenen, zodanig evolueert dat redelijk kan worden aangenomen dat ze het vroeg of laat moeilijk zal krijgen om voldoende inkomsten te genereren om aan haar wettelijke en contractuele verbintenissen

te voldoen en de nodige investeringen te verrichten.

De Hoge Raad voor de Economische Beroepen verwacht van de interne of externe beroepsbeoefenaar die vaststelt dat financiële moeilijkheden die de continuïteit bedreigen van de onderneming waarvan hij bediende, accountant of commissaris is, dat hij met een schriftelijk verslag, het management of het bestuursorgaan op deze moeilijkheden wijst.

De commissaris moet nagaan of voor de naamloze vennootschappen de procedure van de artikelen 633 en 634 van het Wetboek van vennootschappen, voor de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid deze van de artikelen 332 en 333 en voor de coöperatieve vennootschappen deze van de artikelen 431 en 432 werd ingezet.

Gelet op het feit dat de lezer uit een verslag van de commissaris zonder voorbehoud, mag opmaken dat de onderneming, behoudens onvoorzienne omstandigheden, ten minste gedurende een jaar in continuïteit zal blijven, is de Hoge Raad van oordeel dat de algemeenheid van de opdracht van de commissaris en de vereisten van het maatschappelijk leven impliceren dat het controleverslag volledig, ondubbelzinnig en uit zichzelf makkelijk door derden begrijpbaar is.

De Hoge Raad meent dat de moeilijkheden trouwens vaak reeds gekend zijn door de werknemers, leveranciers en kredietverstrekkers. Derhalve mag de vaststelling dat een onderneming continuïteitsproblemen heeft, niet worden versluierd achter subtiele formuleringen of verwijzingen die derden zouden kunnen misleiden.

In de economische crisis van de laatste jaren, die trouwens aansleept, hadden of hebben bepaalde ondernemingen het moeilijk om hun activiteit onder behoorlijke voorwaarden voort te zetten.

Het is vaak moeilijk om de juiste diagnose te stellen waaruit kan worden afgeleid dat een onderneming zich in staat van discontinuïteit bevindt.

De wet van 17 juli 1997 op het gerechtelijk akkoord breidt de aansprakelijkheid van de boekhoudprofessional uit. Daartoe werd het vennootschapsrecht aangevuld. Artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen werd dan ook als volgt geformuleerd:

“De commissarissen die ter gelegenheid van hun controlewerkzaamheden gewichtige en overeenstemmende feiten vaststellen die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, moeten het bestuursorgaan hiervan schriftelijk en op een omstandige wijze op de hoogte brengen.

In dat geval moet het bestuursorgaan beraadslagen over de maatregelen die moeten worden genomen om de continuïteit van de onderneming gedurende een redelijke termijn te vrijwaren.

De commissarissen kunnen afzien van de melding bedoeld in het eerste lid, wanneer ze vaststellen dat het bestuursorgaan reeds heeft beraadslaagd over de maatregelen die moeten worden genomen.

Indien binnen een maand na de kennisgeving van de melding bedoeld in het eerste lid, de commissarissen niet werden ingelicht over de beraadslaging door het bestuursorgaan over de genomen maatregelen of de in het vooruitzicht gestelde maatregelen om de continuïteit gedurende een redelijke termijn te vrijwaren, of indien ze oordelen dat de maatregelen de continuïteit in de bedrijfsuitoefening niet kunnen vrijwaren gedurende een redelijke termijn, kunnen ze hun vaststellingen meedelen aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel. In dat geval is artikel 458 van het Strafwetboek niet toepasselijk.

Indien geen commissaris is benoemd, moet het bestuursorgaan, wanneer gewichtige en overeenstemmende feiten de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, eveneens beraadslagen over

de maatregelen die moeten worden genomen om de continuïteit van de onderneming gedurende een redelijke termijn te vrijwaren.”

De lezer kan bijlage 1 van de aanbeveling van het IBR, betreffende de controle van een onderneming in financiële moeilijkheden, raadplegen. Deze aanbeveling behandelt onder meer het begrip continuïteit en discontinuïteit, de aansprakelijkheid van de bedrijfsleiders en van de commissaris en de bijzondere procedures die moeten worden toegepast wanneer de commissaris een ernstig risico op verstoring van de continuïteit vaststelt.

De continuïteit wordt vermoed. De discontinuïteit moet worden bewezen en dat bewijs moet op een nauwkeurige diagnose steunen ².

De bestuurders of zaakvoerders stellen een verslag op waarin ze rekenschap geven van hun beleid (art. 95 W. Venn.). Dat jaarverslag bevat (art. 96 W. Venn.):

6° ingeval uit de balans een overgedragen verlies blijkt of uit de resultatenrekening gedurende twee opeenvolgende boekjaren een verlies van het boekjaar blijkt, een verantwoording van de toepassing van de waarderingsregels in de veronderstelling van continuïteit.

Met andere woorden, wanneer in de voormelde veronderstellingen de boekhouding een verlies uitwijst, moeten de

bestuurders rechtvaardigen waarom de onderneming steeds op basis van het continuïteitsbeginsel waardeert en haar waarderingsregels niet aanpast. Deze rechtvaardiging moet in het kader van het jaarverslag worden gedaan, waardoor ook derden zich een idee over de toestand van de onderneming kunnen vormen.

De taak van de accountant als bijstandverlener is van primordiaal belang

Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's)

De verplichting om de toepassing van de waarderingsregels op basis van het continuïteitsprincipe te rechtvaardigen, geldt ook voor de kmo's. Op één punt van verschil na: ze moeten deze gegevens niet in het jaarverslag, maar in de toelichting bij de jaarrekening vermelden.

Begrippen continuïteit en discontinuïteit

Het Instituut van de Bedrijfsrevisoren (IBR) neemt in het algemeen de volgende begrippen in aanmerking:

De veronderstelling van continuïteit veronderstelt dat de onderneming in staat is om haar activiteiten in een voorzienbare toekomst voort te zetten. Vanuit deze hypothese moet de onderneming niet als een vermogen dat op een bepaald moment vatbaar is voor vereffening, maar als een dynamische onderneming die in staat is haar doelstellingen

op langere termijn te verwezenlijken, worden beschouwd. De veronderstelling van continuïteit van bedrijfsuitoefening vormt de basis van de waarderingsregels.

Overeenkomstig IAS 1 (§ 24) *“dient het management, in zijn oordeelsvorming over de gewaarborgde continuïteit van de onderneming, rekening te houden met alle informatie die voor de nabije toekomst beschikbaar is, namelijk voor een periode van minstens twaalf maanden vanaf de balansdatum. De mate waarin aan deze informatie aandacht moet worden besteed, is afhankelijk van de feiten in elk afzonderlijk geval.”*

De revisor beoordeelt de veronderstelling van continuïteit vanuit hetzelfde tijdsperspectief als de bestuurders. Derhalve zal de periode waarop de oordeelsvorming over de continuïteit slaat, minimum twaalf maanden vanaf de afsluiting van het boekjaar bedragen. De beoordelingselementen die op het einde van de belangrijkste controlewerkzaamheden bekend zijn, moeten worden onderzocht, ook al kunnen de effecten ervan zich na deze periode van twaalf maanden voordoen. De revisor bekijkt samen met de bestuurders of er, naar hun weten, gegevens zijn die, na deze normale periode van twaalf

maanden, twijfel zouden kunnen doen ontstaan over de continuïteit.

Het begrip discontinuïteit uit het boekhoudrecht mag niet worden gelijkgesteld met het begrip “staking van betaling” dat als criterium dient voor het faillissement.

Artikel 28, § 2 van het koninklijk besluit betreffende de jaarrekening bepaalt drie gevallen waarin de waarderingsregels moeten worden gewijzigd ten gevolge van de omkering van het vermoeden van continuïteit van de onderneming :

- indien de onderneming besluit haar activiteit stop te zetten ingevolge een beslissing tot invereffeningstelling; de stopzetting van de activiteiten is niet altijd het gevolg van de ontbinding van de vennootschap;
- indien de onderneming besluit haar activiteit stop te zetten zonder enige beslissing tot invereffeningstelling vanwege de bevoegde organen; dergelijke situatie is vaak moeilijk te identificeren, aangezien daartoe een beroep moet worden gedaan op de medewerking van de bestuurders;
- wanneer er niet meer kan van worden uitgegaan dat de vennootschap haar bedrijf

zal voortzetten; het betreft de extreme situatie waarin de onderneming zich zou kunnen bevinden, bijvoorbeeld door het dreigend gevaar voor staking van betaling, verdwijning van het maatschappelijk doel, enz.

Ook wanneer de discontinuïteit een tak van werkzaamheid betreft, moeten de waarderingsregels worden aangepast. De revisor moet aandacht besteden aan de gevolgen van deze waardecorrecties in verband met de tak van werkzaamheid ten aanzien van de continuïteit van de onderneming in haar geheel.

1.2.2. Vragenlijst betreffende de beoordeling van de continuïteit

Tot staving van het oordeel dat de accountant zich heeft gevormd na controle van de zo recent mogelijke boekhoudkundige toestand, kan hij de onderneming vragen de vragenlijst betreffende de bedrijfscontinuïteit in te vullen. Deze vragenlijst wordt voorgesteld door het Belgisch Centrum voor Boekhoudkundige Normalisatie en het Revisoraat van het IBR.

De vragenlijst beoogt de aanwijzingen van een toestand die tot continuïteitsverstoring zou kunnen leiden, naar voren te brengen.

Ondernemingsrecht

	JA	NEEN	COMMENTAAR
A. ALGEMEEN			
1. Werd het boekjaar van de vennootschap verlengd?			
2. Werd de jaarlijkse algemene vergadering op een andere datum dan de statutaire datum gehouden?			
3. Werden er onlangs bestuurders of commissarissen ontslagen?			
4. Zijn er onlangs lange en herhaaldelijke afwezigheden geweest bij de directie of de naaste medewerkers?			
5. Waren er onlangs betalingsachterstanden? - inzake de lonen van het personeel? - inzake RSZ-bijdragen? - inzake verschuldigde bedrijfsvoorheffing? - inzake de personenbelasting? - inzake de vennootschapsbelasting? - inzake verschuldigde BTW?			
6. Werden er onlangs wissels geprotesteerd?			
7. Waren er onlangs dagvaardingen tot betaling voor de rechtbank van koophandel?			
8. Werd er onlangs beslag gelegd?			
9. Werden er onlangs vervaldagen van langetermijnkredietovereenkomsten verschoven?			
10. Is de (eventuele) financiële afhankelijkheid van een andere vennootschap recentelijk toegenomen?			
11. Zijn er onlangs belangrijke franchiserechten, octrooien, enz. verstreken?			
12. Worden er tegen de onderneming rechtsvervolgingen ingesteld?			
13. Is de activiteit van de onderneming afhankelijk van: - één of enige belangrijke leveranciers? - één of enige belangrijke klanten?			

	JA	NEEN	COMMENTAAR
14. Heeft de onderneming onlangs staatssteun aangevraagd?			
15. Zijn de producten van de onderneming nog competitief?			
B. BETREFFENDE DE RESULTATENREKENING			
1. Stelt u recurrente exploitatieverliezen vast?			
2. Staat de onderneming hogere kosten toe dan normaal?			
3. Betaalde de onderneming hoge nalatigheidsinterrest?			
4. Is het bedrag van de financiële kosten die de onderneming draagt hoger dan 3,5 % van haar omzet?			
5. Wijst het fiscaal dossier van de onderneming op achterstand?			
C. BETREFFENDE DE BALANS			
1. Is het evenwicht van de onderneming op korte termijn (liquiditeit, solvabiliteit, bedrijfskapitaal) in gevaar?			
2. Is de schuldenlast van de onderneming onlangs gestegen?			
3. Is de omloopsnelheid van de klanten en de voorraden minder goed dan de gemiddelde omloop in dit type activiteit?			
4. Gebruikt de onderneming kortetermijnleningen om langetermijninvesteringen te financieren?			
5. Is het eigen vermogen van de onderneming ontoereikend ten aanzien van het balanstotaal?			

Wanneer het antwoord op een vraag positief is, moet naar de fundamentele redenen van dit antwoord worden gezocht.

1.2.3. Financiële analyse van de resultaten

A. Betreffende de resultaten en de financiële structuur

De accountant moet, op basis van een recente correcte toestand, zijn specifieke technieken aanwenden om zich een opinie te vormen over de structuur van de onderneming en haar rendabiliteit.

Daartoe moet hij de methode van de ratio's gebruiken, waarbij hij de meest significante in aanmerking neemt, namelijk:

➔ **Betreffende de resultaten en de analyse van de rendabiliteit**

- de bepaling van de brutomarge / verkopen (in absolute en relatieve waarde)
- de nettomarge op verkopen
- het percentage van de toegevoegde waarde
- de toegevoegde waarde per tewerkgesteld persoon
- de toegevoegde waarde / bruto materiële vaste activa
- het deel van de personeelskosten in de toegevoegde waarde
- het deel van de afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten in de toegevoegde waarde
- het relatief belang van de kosten van schulden ten aanzien van de toegevoegde waarde
- de rendabiliteit van het eigen vermogen na belastingen

- de cashflow
- de cashflow / eigen vermogen
- de brutorendabiliteit van de totale activa voor belastingen en kosten van schulden
- de nettorendabiliteit van de totale activa voor belastingen en kosten van schulden
- voorstelling van de balans na herwerking van de voorraden om grote massa's te doen verschijnen
- de liquiditeit in ruime zin
- de liquiditeit in enge zin
- de omloopsnelheid van de voorraden en goederen
- de omloopsnelheid van de voorraden in uitvoering en gereed product

➔ **Betreffende de balans en de financiële structuur**

- het aantal dagen klantenkrediet
- het aantal dagen leverancierskrediet
- de solvabiliteit
- het relatief belang van de aankopen van materiële vaste activa ten aanzien van immateriële vaste activa
- de tabel van de waardevermutaties
- de analyse van het bedrijfskapitaal
- de analyse van het verschil op korte termijn
- ...

We bespreken de voorvermelde ratio's niet. Onthoud echter wel dat ze alle hun betekenis in de tijd hebben. Daarom moeten de cijfers periode per periode worden vergeleken en op dezelfde manier zijn opgesteld ten einde de evolutie ten aanzien van een gegeven referentie te kunnen nagaan.

De eerste conclusies van de accountant moeten toelaten om dichterbij de oplossingen die aan de toestand van de onderneming moeten worden gegeven, te komen. In een moeilijke situatie kunnen de algemene conclusies betreffende de financiële structuur de volgende zijn:

- onevenwicht tussen het vast kapitaal en het eigen vermogen
- negatief bedrijfskapitaal
- negatief kortetermijnverschil (vereffening in strikte zin)
- voorraad te hoog ten aanzien van de activiteitsgraad
- terugvordering van vorderingen niet in overeenstemming met de algemene voorwaarden van het handelsverkeer
- te hoge schulden op korte termijn
- onderkapitalisatie, enz.

Deze financiële structuur in onevenwichtige toestand houdt niet noodzakelijk verband met de rendabiliteit van de onderneming. De beoordeling van deze rendabiliteit gebeurt op het niveau van het bedrijfsresultaat en de cashflow. Toch zal de falende financiële structuur van een vennootschap doorgaans financiële kosten veroorzaken die niet in verhouding staan tot de graad van activiteit.

De financiële kosten slopen het bedrijfsresultaat op en brengen de onderneming in een maalstroom van problemen te

wijten aan onderkapitalisatie (betalingsachterstand bij bevoorrechte schuldeisers: RSZ, bedrijfsvoorheffing, enz.; betalingsachterstand bij niet-bevoorrechte schuldeisers: vandaar zwakke financiële onafhankelijkheid van de onderneming).

De oude regel van het evenwicht tussen het eigen vermogen en de langetermijnkredieten wordt vandaag, in veel gevallen, door de werkelijkheid tegengesproken. Toch zijn de meeste ondernemingen, die een overdreven beroep hadden gedaan op extern krediet, vandaag niet meer in leven en liggen ze, in staat van faillissement, onder het stof in de archieven van een of andere rechtbank van koophandel.

B. Analyse van de rendabiliteit van de ABB ³

Het instrument waarover de accountant moet kunnen beschikken om de mogelijke oplossingen met het oog op de herstructurering van een onderneming te kunnen beoordelen, is de organisatie van een analytische bedrijfsboekhouding (ABB). Voor een productieonderneming is dat zelfs een verplichting.

Daarom is het nuttig om, in het kort, de essentiële doelstellingen van de ABB in herinnering te brengen.

De ABB begint doorgaans wanneer men de aard van de kosten op de verrichtingen toepast om de kostprijs van deze verrichtingen te bekomen. Deze

verrichtingen worden vervolgens vergeleken met de producten waarvan men de kostprijs, alle verrichtingen inbegrepen, vaststelt.

Het 1ste doel van de ABB is aan de verantwoordelijke voor een verrichting de totale kost van deze verrichting en de evolutie van deze kost per maandelijkse periode te geven.

Het 2de doel is de kostprijs van de vervaardigde producten te bepalen, om de onderneming de waarderingsbasis van bepaalde actiefbestanddelen en meer bepaald van de voorraden, werken in uitvoering, bestellingen in uitvoering en gereed product te verschaffen.

Hierbij benadrukken we de uiterste waakzaamheid die de accountant aan de dag moet leggen bij de controle van de waardering van de inventarissen in de onderneming in moeilijkheden.

Werden de waarderingsregels niet opzettelijk gewijzigd? Want, net zoals de voorraden in ruim winstgevendende ondernemingen te voorzichtig kunnen zijn geraamd, kunnen ze in verliesgevendende ondernemingen zijn overschat.

Het 3de doel is de kostprijs van de producten te berekenen: dat maakt het mogelijk, op basis van vergelijking met de verkoopprijs, de rendabiliteit van beide prijzen af te leiden en te analyseren.

De doelstellingen van de ABB

kunnen als volgt worden samengevat:

- kostprijsberekening van de vervaardigde producten;
- resultaatanalyse per product;
- vergelijking van de verkoopprijs en de kostprijs;
- houden van de permanente inventaris;
- kostenanalyse per dienst (bevoorrading, fabricage, distributie, enz.);
- vergelijking van de kosten van de ene periode met die van een andere periode, enz.

Al deze doelstellingen zijn van tel bij de analyse die de accountant zal moeten maken om tot oplossingen te komen voor de onderneming in moeilijkheden.

De echte maatstaf van de rendabiliteit is de marge. De marge is het verschil tussen de nettoverkoopprijs van een product en de kost gevormd door de erin opgenomen variabele elementen.

De marge draagt bij tot de dekking van de vaste kosten.

Het evenwicht wordt pas bereikt als de som van de marges van de producten het totaal van de vaste kosten dekt.

Om het karakter van continuïteit van een onderneming te onderzoeken, zal de accountant doorgaans zijn bronnen en de oplossing in de analytische bedrijfsboekhouding vinden, op basis van de informatie die deze verstrekt over de operationele marge van de onderneming.

Er zijn verschillende methoden in gebruik, namelijk:

- direct costing;
- full cost;
- ...

Het doel van onze studie is niet deze verschillende methoden voor het meten van de rendabiliteit te ontwikkelen en te analyseren, maar hun belang te onderstrepen.

Direct costing kan op alle industriële ondernemingen worden toegepast, want het essentiële doel van direct costing is het effect van beheersbeslissingen op korte termijn tot uiting te brengen.

De toepassing van full cost is beperkt tot de vaststelling van een verkoopprijs voor een enig product waarvoor nog geen markt aanwezig is.

We willen vooral het belang van de resultatenanalyse in de analytische bedrijfsboekhouding onderstrepen. Deze vormt voor de accountant een instrument dat onontbeerlijk is om een aanzet tot oplossingen te kunnen geven en de bestuurders de kans te geven om beslissingen te nemen over de herstructurering, de vereffening of enige andere definitieve oplossing in verband met de vennootschap.

Uitweiden over het belang van de analytische boekhouding voor de waardering van de voorraden, is hier overbodig. Overigens kan de beslissing om

geen analytische boekhouding meer te voeren, in geval van faillissement van de vennootschap, als een fout ten laste van het bestuursorgaan worden aangemerkt (arrest UNAC).

De boekhouding moet aangepast zijn aan de omvang en op maat zijn van de activiteiten van de onderneming.

1.2.4. Conclusies – Besprekingen met de bedrijfsleiders

De accountant moet, na inzage van de boekhoudkundige toestand, de analyse van de financiële toestand en de resultaten van de onderneming, bij zijn opdrachtgever verslag uitbrengen ten einde de meest geschikte oplossingen te vinden waaruit kan worden opgemaakt of de continuïteit van bedrijfsuitoefening al dan niet kan worden verzekerd.

Hierna vermelden we een lijst van bepaalde criteria voor de beoordeling van de continuïteit op basis van de conclusies getrokken uit de analyse volgens ratio's en uit de ABB (Dossier Conseil France 1988).

ONGUNSTIGE CRITERIA (ALS VOORBEELD)

► **Betreffende de financiële toestand**

- Negatief nettoactief
- Negatief bedrijfskapitaal of dalend bedrijfskapitaal in vergelijking met voorgaande toestanden

- Alarmerende cashtoestand waardoor de vervaldagen niet kunnen worden nageleefd
- Onmogelijkheid om de onontbeerlijke kredieten te verlengen (krediet aan het wankelen gebracht)
- Wantrouwen waardoor derden verzoeken aanzienlijke zekerheden te stellen
- Zoeken naar dure financieringsbronnen
- Betaling van leveranciers onder rembours
- Faillissement van een belangrijke schuldenaar
- Overname van een verliesgevende dochteronderneming (of omgekeerd)
- Stopzetting van financiële steun door het moederhuis
- ...

► **Betreffende de exploitatie**

- Negatieve bedrijfsresultaten of ontoereikende bedrijfsresultaten om de interestlasten te voldoen
- Verlies van belangrijke markten
- Leeg orderboekje
- Verouderde technologie
- Onder-activiteit in bepaalde sectoren van de onderneming
- Verlieslatende resultaten van sommige producten

NB: voorzichtigheid is geboden, want, zoals we hebben uiteengezet in de analytische ontwikkeling, moet de accountant nagaan of de kostprijsberekeningsmethode aangepast is.

- Verlies van licenties, octrooien

- Stopzetting van de bevoorrading in grondstoffen die essentieel zijn voor de productie

► *Andere criteria*

- Zware, herhaaldelijke sociale conflicten
- Vernietiging van het bedrijfsmateriaal (onvoldoende gedekt door verzekeringen)
- Niet door de Nationale Delcredere dienst verzekerde politieke en commerciële risico's
- Hangende procedures voor het gerecht
- ...

1.3. De continuïteit van bedrijfsuitoefening is niet meer verzekerd

1.3.1. Waarderingsregels

In de veronderstelling dat de continuïteit van bedrijfsuitoefening niet meer verzekerd is, mogen de gewone waarderingsregels die aan de opstelling van de jaarrekening ten grondslag liggen niet meer in aanmerking worden genomen en moeten ze worden aangepast volgens het voorschrift van artikel 28, § 2 van het hiervoor vermelde koninklijk besluit van 30 januari 2001. De commissaris moet in voorkomend geval in zijn controleverslag vermelden dat deze bepaling niet werd nageleefd en bijgevolg zijn goedkeuring weigeren.

Als alle overwogen oplossingen niet in staat zijn de herstructurering van de onderneming te

bewerkstelligen, moet de raad van bestuur de beslissing nemen om de activiteit van de vennootschap stop te zetten door vereffening, gerechtelijk akkoord of neerlegging van de boeken.

Wanneer er geen redelijke kans meer bestaat dat de onderneming kan worden gered, is het duidelijk dat de rekeningen moeten worden gepubliceerd op basis van hun vereffeningsof gedwongen waarde.

Artikel 31.1 van hoofdstuk 7, met als opschrift "Waarderingsregels" van de 4de Europese richtlijn van 25 juli 1975 bepaalt:

De lidstaten dragen er zorg voor dat de waardering van de in de jaarrekening opgenomen posten overeenkomstig de volgende algemene beginselen geschiedt:

- a) de vennootschap wordt geacht haar activiteit voort te zetten...

Het principe van de waardering in de veronderstelling van continuïteit is ingeschreven in de bepalingen van artikel 28 van het boekhoudrecht.

De tekst van voormeld artikel luidt als volgt:

Waarderingsregels –
Afdeling I –
Algemene beginselen

Artikel 28

Elke vennootschap bepaalt de regels die, met nakoming van

de bepalingen van dit hoofdstuk, doch rekening gehouden met haar eigen kenmerken, gelden voor de waardering van de inventaris bedoeld in artikel 7, § 1, van de wet, en, onder meer, voor de vorming en de aanpassing van afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten evenals voor de herwaarderingen.

Deze regels worden bepaald door het bestuursorgaan van de vennootschap en vastgelegd in het boek bedoeld in artikel 9, § 1, van de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen. Ze worden samengevat in de toelichting; overeenkomstig hetgeen is bepaald in artikel 24, eerste lid, moet deze samenvatting voldoende nauwkeurig zijn zodat inzicht wordt verkregen in de toegepaste waarderingsmethoden. Onverminderd § 2, wordt bij de vaststelling en toepassing van deze waarderingsregels ervan uitgegaan dat de vennootschap haar bedrijf zal voortzetten.

Aldus verwijst artikel 28 naar zijn § 2 dat de aanpassing van de waarderingsregels voorstelt, wanneer de veronderstelling van continuïteit van een onderneming wordt bedreigd.

Artikel 28, § 2 van het boekhoudrecht (KB van 30 januari 2001) bevat de volgende bepalingen:

Artikel 28, § 2

De bepalingen van deze titel zijn van toepassing op de vennootschappen in vereffening. Indien de vennootschap - al dan niet ingevolge een beslissing tot invereffeningstelling - besluit haar bedrijf stop te zetten of indien, in tegenstelling met het bepaalde in § 1, derde lid, er niet meer kan van worden uitgegaan dat de vennootschap haar bedrijf zal voortzetten, worden de waarderingsregels dienovereenkomstig aangepast en geldt in het bijzonder het volgende:

- a) de oprichtingskosten moeten volledig worden afgeschreven;*
- b) voor de vaste en de vlottende activa moet zo nodig tot aanvullende afschrijvingen of waardeverminderingen worden overgegaan om de boekwaarde terug te brengen tot de vermoedelijke realisatiewaarde;*
- c) een voorziening moet worden gevormd voor de kosten die verbonden zijn aan de beëindiging van de werkzaamheden, inzonderheid voor de aan het personeel uit te keren vergoedingen.*

Hetzelfde geldt, ingeval een bedrijfszonderdeel of een vestiging van de vennootschap wordt gesloten, dan is het tweede lid van toepassing op de activa, de passiva en de verplichtingen die betrekking hebben op dat bedrijfszonderdeel of die vestiging.

Voor wat de toepassing van artikel 28, § 2 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001 aangaat, heeft de norm betreffende de vereffeningsovereenkomsten van de vennootschap zowel betrekking op overwaarderingen als op onderwaarderingen. Het doel is met name om de aandeelhouders een boekhoudkundige staat te presenteren op grond waarvan ze kunnen beslissen om de vennootschap al dan niet te ontbinden. Een klaarblijkelijke onderwaardering zou hen kunnen misleiden. Dit beginsel lijkt eenvoudig en vanzelfsprekend. Maar hoe kan in de praktijk bijvoorbeeld worden uitgemakkt of immateriële vaste activa (huurrecht, exclusieve licentievergoeding, uitbatingsvergunning, enz.) niet zijn onderschat?

Als er latente meerwaarden op vaste activa zijn, moeten twee gevallen worden onderscheiden:

Het eerste geval beoogt de materiële en financiële vaste activa die, overeenkomstig het boekhoudrecht (artikelen 56, 57 van het koninklijk besluit van 30 januari 2001), onder bepaalde voorwaarden in de balans mogen worden opgenomen.

Het tweede geval betreft de immateriële vaste activa. Sedert 1 januari 1984 verbiedt het boekhoudrecht expliciet om herwaarderingsmeerwaarden in de balans op te nemen. Men dient zich dus noodzakelijk te beperken tot de vermelding ervan in de toelichting.

ADVIES CBN

160/1 Toepassing van artikel 40 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 op de jaarrekening van de onderneming (thans artikel 28 § 2).

Hieruit moet worden geconcludeerd dat voor de opstelling van de eerste jaarrekening die volgt op het ogenblik waarop de onderneming heeft besloten haar bedrijf stop te zetten of heeft vastgesteld dat er niet meer kan van worden uitgegaan dat ze haar bedrijf zal voortzetten - zelfs bij gebreke van een formele beslissing tot invereffeningstelling - de waarderingsregels moeten worden aangepast overeenkomstig artikel 40 van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 (In dezelfde zin: Cl. LEMPEREUR in zijn bijdrage met als titel "*Continuité et discontinuité : aspects juridiques*" voorgesteld op het colloquium van Brussel op 28 en 29 april 1983 rond het thema "*Discontinuité des Entreprises - Reddition des comptes et évaluations : aspects juridiques et comptables*" (Kluwer Rechtswetenschappen, Antwerpen, 1984, in het bijzonder p. 59) en ook H. OLIVIER, "*Les règles d'évaluation en droit comptable*" in *Le juriste dans l'entreprise*, Brussel, Bruylant, 1989, p. 415 en vnl. 428 tot 430). Vervolgens moeten de vereffenaars in geval van een naamloze vennootschap jaarlijks een inventaris en een jaarrekening opmaken en deze stukken voorleggen aan de algemene vergadering van de vennootschap (Gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen).

Hieronder geven we een samenvattende tabel van de waarderingen in de veronderstelling van continuïteit en van discontinuïteit:

	Waardering in de veronderstelling van continuïteit	Waardering in de veronderstelling van discontinuïteit
Oprichtingskosten (eigenlijke oprichtingskosten, kosten van kapitaalverhoging, kosten van de uitgifte van leningen, herstructureringskosten)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Geactiveerd voor het bedrag van de uitgaven gedaan op het moment dat ze zijn gemaakt. ▶ Jaarlijks afgeschreven tegen 20 % en maximum op 5 jaar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ In resultaat genomen en volledig afgeschreven.
Immateriële vaste activa (kosten van onderzoek en ontwikkeling, concessies, octrooien en licenties, knowhow, goodwill)	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Deze die beperkt zijn in de tijd, moeten worden afgeschreven volgens de percentages van het opgestelde plan. ▶ Aan te passen aan de werkelijke waardevermindering. ▶ Voorzichtigheid is geboden want de waarde van dit actief hangt af van de groei en winstcapaciteit van de onderneming. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Moeten worden afgeschreven om de boekwaarde terug te brengen tot de vermoedelijke realisatiewaarde ▶ Afschrijving of waardevermindering om de immateriële vaste activa terug te brengen tot de vermoedelijke realisatiewaarde ▶ Goodwill
Materiële vaste activa	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Gewaardeerd tegen aanschaffings-, vervaardigings-, inbreng- of ruilwaarde, de bijkomende kosten inbegrepen. ▶ Moeten worden afgeschreven volgens het opgestelde plan om, volgens levensduur, de boekwaarde terug te brengen tot de economische waarde. ▶ Bij buitengebruikstelling: uitzonderlijke afschrijvingen toepassen om de waarde in overeenstemming te brengen met de vermoedelijke realisatiewaarde. ▶ Op gronden worden waardeverminderingen toegepast bij duurzame minderwaarde of waardevermindering. NB: De aanschaffingswaarde van materiële en immateriële vaste activa kan bijzondere interestlasten bevatten. ▶ Desgevallend herwaarderen op basis van expertiseverslag. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Waarde bepaald volgens een met de vereffeningwaarde overeenstemmende marktwaarde. ▶ De realisatiewaarde is vaak lager dan de netto boekwaarde. ▶ Waarde van vaste activa in uitvoering is vaak gelijk aan nul, als er geen enkele kans bestaat om ze te verkopen in de staat waarin ze zich bevinden (kans op betaling schadeloosstellingen wegens contractbreuk).
Financiële vaste activa	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs, vorderingen tegen nominale waarde. ▶ Het koninklijk besluit legt geen waardering tegen marktprijs (beurskoers) op. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Bijkomende waardeverminderingen als de realisatiewaarde lager is dan de aanschaffingskost: moeten worden opgenomen tegen vermoedelijke verhandelwaarde.

	Waardering in de veronderstelling van continuïteit	Waardering in de veronderstelling van discontinuïteit
Voorraden en bestellingen in uitvoering	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Aanschaffingskosten der grondstoffen, verbruiksgoederen en hulpstoffen. ▶ Kostprijs van werken in uitvoering, gereed product, bestellingen in uitvoering (eventuele winst in resultatenrekening). NB: FIFO-, LIFO- en PMP-mutaties met verbijzondering van elk bestanddeel. ▶ Bij lagere marktwaarde of veroudering worden eventueel waardeverminderingen vastgesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Realisatiewaarde vaak lager dan boekwaarde. ▶ In uitvoering = waarde vaak gelijk aan nul. ▶ Vaak moeten voorzieningen voor het risico van niet-uitvoering worden aangelegd. ▶ Voorraden worden tegen vermoedelijke vereffeningswaarde opgenomen.
Vorderingen	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Gewaardeerd tegen nominale waarde. Er moeten waardeverminderingen worden toegepast om rekening te houden met het risico op oninvorderbaarheid. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ idem
Voorzieningen voor risico's en kosten of eventueel schulden.	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Voorzieningen voor grote aankopen, grote herstellingen, technische waarborgen, geschillen, enz. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ idem <p>Daarenboven moet een voorziening worden gevormd voor de kosten die verbonden zijn aan de beëindiging van de werkzaamheden, inzonderheid voor de aan het personeel uit te keren vergoedingen. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan contractbreuk die aanleiding geeft tot boeten, milieurisico's, milieuherstel van het terrein.</p>

NB: De overlopende rekeningen van het actief "toe te rekenen kosten" worden bij de waardering in discontinuïteit in resultaat genomen.

1.3.2. Het verslag van de bedrijfsrevisor

Het verslag van de bedrijfsrevisor is de afsluiting van de controlewerkzaamheden van bedrijfsrevisor. Het is de conclusie van de audit en moet klaar en begrijpelijk zijn voor de lezer van de jaarrekening. Daarom werden de algemene beginselen ter zake door het Instituut van de Bedrijfsrevisoren in controle-normen vastgelegd. De bedrijfs-

revisor is uiteraard aansprakelijk voor het oordeel dat hij uitbrengt en hij moet aangeven of hij in staat is te bevestigen dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de onderneming.

De financiële moeilijkheden waarin de vennootschap verkeert, vormen doorgaans een hinderpaal voor de bevestiging van het getrouw beeld.

De jaarrekening wordt in principe immers opgesteld in de veronderstelling van continuïteit van bedrijfsuitoefening. Het is niet altijd mogelijk om met zekerheid te verklaren dat de continuïteit nog is gewaarborgd. Er kunnen zich verscheidene gevallen voordoen en de ervaring en de wijsheid van de revisor zullen een belangrijke rol spelen bij de keuze van de soort van verklaring die moet worden afgeleverd. De gevolgen ervan voor de

gecontroleerde vennootschap zijn immers vaak belangrijk.

A. Eerste geval: verslag zonder voorbehoud met toelichtende paragraaf

Gelet op de wettelijke en reglementaire bepalingen die deze beheersen, geeft, naar ons oordeel, de jaarrekening afgesloten op ../../.... een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap en wordt in de toelichting de gepaste informatie gegeven.

Niettegenstaande de betekenisvolle verliezen die de financiële toestand van de vennootschap aantasten, is de jaarrekening opgesteld in de veronderstelling dat de activiteit van de vennootschap wordt voortgezet. Deze veronderstelling wordt slechts gerechtvaardigd voor zover de vennootschap bij voortduur financiële steun van haar aandeelhouders blijft ontvangen of toegang verkrijgt tot andere financieeringsbronnen.

Zonder het hiervoor zonder voorbehoud geformuleerde oordeel aan de orde te stellen, vestigen we de aandacht op het jaarverslag waarin de raad van bestuur, volgens de vereisten van de Belgische wet, de toepassing van de gepaste waarderingsregels verantwoordt in de veronderstelling van continuïteit. Aan de jaarrekening werden geen aanpassingen

aangebracht met betrekking tot de waardering en de indeling van bepaalde balansrubrieken die noodzakelijk zouden blijken in geval de vennootschap niet meer zou in staat zijn haar activiteit voort te zetten.

Bijkomende verklaringen (en informatie)

Dit type van verslag wordt uitgebracht wanneer de raad van bestuur alle informatie in haar jaarverslag heeft verstrekt. Toch is er, op basis van de controlenormen, een toelichtingsnota vereist, wanneer er duidelijk onzekerheid bestaat over de continuïteit.

B. Tweede geval: verslag met voorbehoud

De vennootschap heeft in het boekjaar verliezen geleden en haar nettoactief werd door deze verliezen verminderd met een bedrag van EUR. Bijgevolg heerst er onzekerheid over de voortzetting van de activiteit van de onderneming. Toch heeft de raad van bestuur, noch in de toelichting bij de jaarrekening, noch in het jaarverslag, enige informatie verstrekt over initiatieven om de financiële toestand van de vennootschap recht te zetten. Er werden geen aanpassingen aangebracht met betrekking tot de waardering en de indeling van bepaalde balansrubrieken die noodzakelijk zouden blijken in geval de vennoot-

schap niet meer zou in staat zijn haar activiteit voort te zetten.

Onder voorbehoud van het ontbreken van de informatie in verband met de continuïteit van de activiteit van de onderneming, vermeld in het vorige lid, en gelet op de wettelijke en reglementaire bepalingen die deze beheersen, geeft de jaarrekening afgesloten op ../../.... naar ons oordeel een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap en is de in de toelichting verstrekte informatie adequaat.

Bijkomende verklaringen (en informatie)

Het gebrek aan informatie en aan verantwoording van de continuïteit in het jaarverslag, vereist een opmerking in het verslag en in de aanvullende informatie waar moet worden vermeld dat het jaarverslag onvolledig is.

C. Derde geval: onthoudende verklaring over de jaarrekening

Zoals vermeld in het jaarverslag (in bijlage) (bijvoorbeeld) is de exploitatievergunning voor de belangrijkste fabriek verstreken en zijn, na de verwerping van de aanvraag tot verlenging waartegen opschortend beroep werd ingesteld, de besprekingen over de verlenging ervan steeds aan de

gang. Bovendien is de vennootschap betrokken bij een eis tot aansprakelijkheidsstelling in milieuzaken. Dergelijke problemen leiden tot ernstige onzekerheid over de relevantie van de jaarrekening en de continuïteit van de onderneming.

Rekening gehouden met de in het vorige lid vermelde ernstige onzekerheid, zijn wij niet bij machte om een oordeel uit te brengen over de vraag of de jaarrekening afgesloten op .../.../.... een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap.

Bijkomende verklaringen (en informatie)

Het betreft een soort van weigering tot goedkeuring. De onthoudende verklaring moet de uitzondering blijven en normaal wordt dergelijke verklaring gebruikt wanneer de revisor wordt geconfronteerd met controleproblemen veroorzaakt door talrijke onzekerheden die hem beletten voldoende gegevens over de jaarrekening te bekomen.

D. Vierde geval: afwijzend oordeel over de jaarrekening

De vennootschap erkent zware verliezen die de financiële toestand ernstig in gevaar brengen. De raad van bestuur geeft in de toelichting bij de jaarrekening noch in het jaarverslag enige toe-

lichting daarover. Bovendien werden aan de jaarrekening niet de aanpassingen aangebracht die vereist zijn in dergelijke situatie.

Gelet op de in het vorige lid beschreven financiële toestand van de vennootschap en op de wettelijke en reglementaire bepalingen die deze beheersen, geeft de jaarrekening afgesloten op .../.../...., naar ons oordeel, geen getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vennootschap en is de in de toelichting verstrekte informatie niet adequaat.

Bijkomende verklaringen (en informatie)

Dit type van verslag wordt doorgaans uitgebracht wanneer de revisor ervan overtuigd is dat staking van betaling en het wankelen van het krediet op korte termijn onvermijdbaar zijn.

Voor een onderneming in moeilijkheden is het zeer moeilijk om een controleverslag op te stellen; het verschil tussen een verslag met voorbehoud en een afwijzend verslag is vaak immers zeer gering.

Enkel het gezond verstand van de revisor is in staat de overlevingskansen van een onderneming in te schatten.

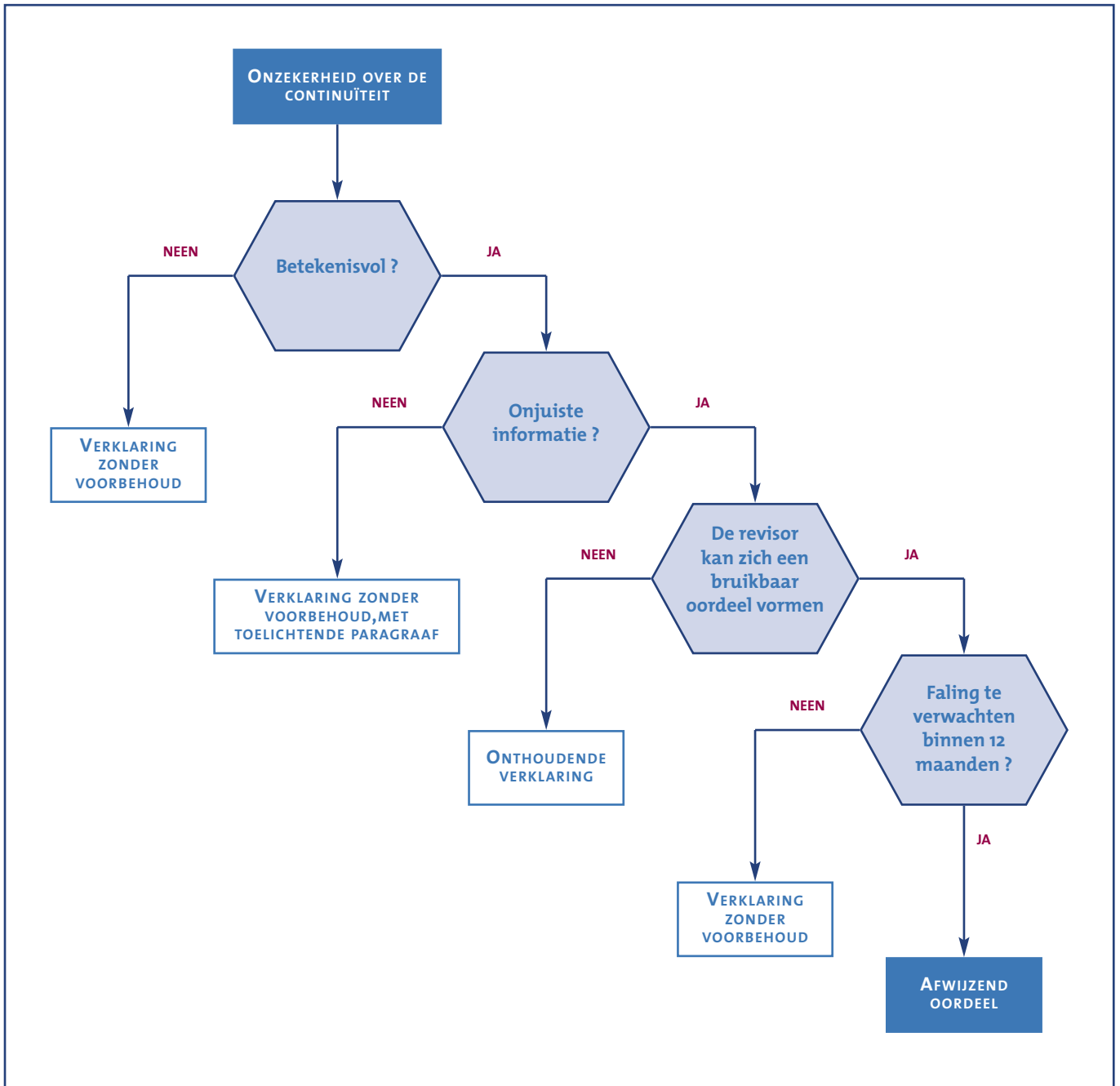
We verwijzen de lezer naar de werken van het IBR (Het controleverslag CBNCR 2/1877, Controle 5/98 – Het controleverslag: Beginselen en toepassingen).

Tot slot geven we het schema van de verschillende gevallen die zich kunnen voordoen, volgens de werkzaamheden van de Commissie voor de Controlenormen van het IBR (p. 101, 106 van het controleverslag 5/98).

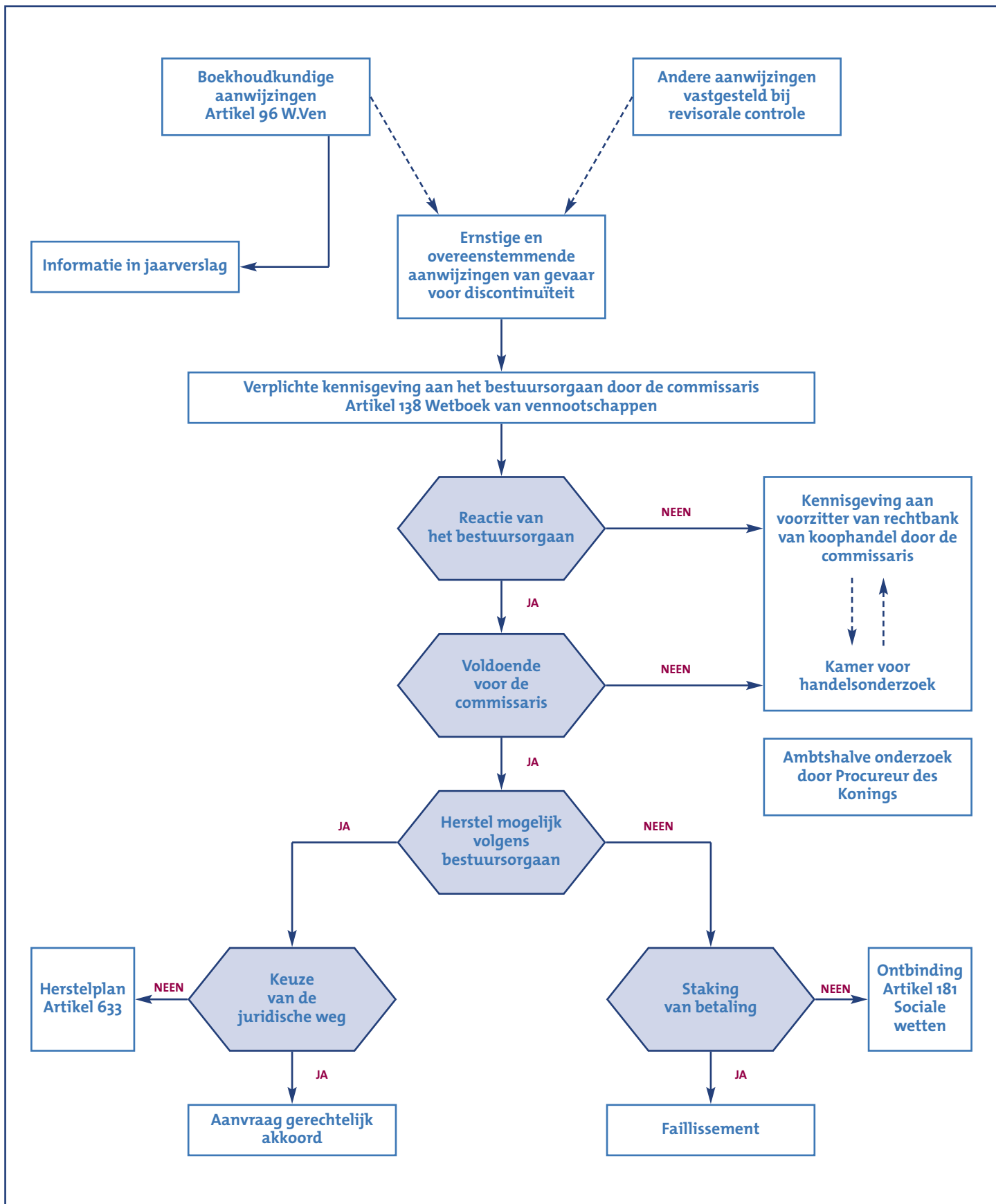
De gevallen die zich kunnen voordoen bij onzekerheid over de continuïteit van de bedrijfsuitoefening, kunnen als volgt worden samengevat:

	Informatie in het jaarverslag	
Vertrouwen in het herstelvermogen	JA	NEEN
JA	Toelichtende paragraaf	Verklaring met voorbehoud
NEEN	Onthouding	Afwijzende verklaring

De verschillende gevallen van onzekerheid over de continuïteit van de bedrijfsuitoefening kunnen ook als volgt worden voorgesteld:

1.4. Boomdiagram voor de verwerking van het risico op discontinuïteit

1.5. Waarschuwing over de betrouwbaarheid van de gebruikte technieken

In ondernemingen waarvan de continuïteit in gevaar is, stellen de door het bestuursorgaan goedgekeurde waarderingen vaak problemen, en voornamelijk de waarderingen die niet worden bevestigd door rendabiliteit of door de vooruitzichten van de onderneming. Soms worden er onregelmatige financiële en boekhoudkundige technieken toegepast, zoals bijvoorbeeld herwaarderingen van activa, die geen rekening houden met de rendabiliteit of de marktwaarde.

Immers, wanneer een onderneming haar eigen vermogen geheel of gedeeltelijk heeft verloren, heeft het bestuursorgaan er doorgaans weinig moeite mee om een rechtvaardiging te bedenken om haar materiële vaste activa te herwaarderen zodat de onderneming een jaarrekening met een positief eigen vermogen kan presenteren.

We herinneren eraan dat dergelijke techniek gevaarlijk is en te mijden. Want niet alleen moet de herwaardering gebaseerd zijn op een waarde die op vaststaande en duurzame wijze boven de boekwaarde uitstijgt, ook moeten de criteria voor de uitdrukking van de meerwaarde de mogelijkheid inhouden om de bijkomende kosten ingevolge de aanvullende afschrijvingen die wegens de uitgevoerde herwaardering moeten worden toegepast, te dragen.

Artikel 57 van het KB van 30 januari 2001 staat de herwaardering toe van materiële vaste activa wanneer de waarde

ervan, bepaald in functie van hun nut voor de vennootschap, op vaststaande en duurzame wijze uitstijgt boven hun boekwaarde.

De criteria voor de uitdrukking van de meerwaarde worden verstrengd in die mate dat de herwaardering moet steunen op de waarde van de goederen in kwestie, welke waarde moet worden bevestigd door een ermee overeenstemmende productiviteit of rendabiliteit, die toelaat de bijkomende eruit voortvloeiende afschrijvingskosten te dragen. Deze waardering moet in de toelichting worden verantwoord.

Vanuit dezelfde invalshoek is voorzien dat, als de activa in kwestie noodzakelijk zijn voor de voortzetting van de activiteit, er slechts een meerwaarde kan worden uitgedrukt als deze gegrond is op de rendabiliteit van de activiteit van de onderneming.

Wanneer de herwaardering betrekking heeft op goederen waarvan het gebruik beperkt is in de tijd, moet op het bedrag waarmee de goederen worden geherwaardeerd, ten laste van de resultatenrekening, een afschrijving worden toegepast over de resterende vermoedelijke gebruiksduur van het actiefbestanddeel (artikel 33 § 3 van de vierde richtlijn).

Men zal opwerpen dat het koninklijk besluit geen gebruik maakt van de door artikel 33, § 3 van de boekhoudrichtlijn geboden mogelijkheid om de afschrijving toe te staan ten belope van het geherwaardeerde actiefbestanddeel door opnemings van de her-

waarderingsmeerwaarde. Het is immers niet aangewezen twee verschillende houdingen aan te nemen ten aanzien van hetzelfde vast actief, naargelang het de bevestiging van een meerwaarde op de balans of de effectieve tenlasteneming van deze waarde via de resultatenrekening betreft.

Ten slotte bevestigt de tekst van artikel 57 de regel van de handhaving van de meerwaarde op het passief zolang de goederen in kwestie niet zijn gerealiseerd.

► De eerste uitzondering laat de overdracht van herwaarderingsmeerwaarden naar een reserverekening toe, en wel ten belope van het bedrag van de op de herwaardering geboekte afschrijvingen. Voor genoemd bedrag is de meerwaarde immers niet gewoonweg uitgedrukt; ze vertegenwoordigt een daadwerkelijke aangroei van het vermogen. Deze, door artikel 33, § 2 c) van de richtlijn toegelaten overdracht is facultatief. De bedoeling is een juistere zicht op het eigen vermogen van de onderneming te verschaffen.

► De tweede uitzondering betreft de incorporatie van de meerwaarde in het kapitaal. Daar het een niet-verwezenlijkte meerwaarde betreft, moet de inlijving ervan in het kapitaal met de nodige omzichtigheid worden omringd. De inlijving is immers de aanhef tot een financiële gezondmaking waarbij een kapitaalvermindering zal worden doorgevoerd met het oog op de aanzuivering van de verliezen. Om voorzichtigheidsredenen is het aangegeven om het gedeelte van de

meerwaarde dat gelijk is aan het geraamde bedrag van de belasting die daadwerkelijk op de realisatie ervan drukt, niet in het kapitaal op te nemen. In tegenstelling tot de overdracht van de meerwaarde naar een reserverekening, die beperkt is tot het bedrag van de op de herwaardering geboekte afschrijvingen, is de inlijving van de meerwaarde in het kapitaal niet aan deze beperking onderworpen. Deze verschillende behandeling is hieraan te wijten dat bij overdracht naar een reserverekening, nadien uitkering ervan kan worden gedaan aan de vennoten, terwijl bij inlijving in het kapitaal uitkering uitgesloten is, tenzij bij naleving van de procedures met het oog op de bescherming van derden (art. 612 W. Venn.).

► De derde uitzondering betreft het geval waarin de uitgedrukte meerwaarde achteraf ongegrond blijkt te zijn of verdwijnt, omdat zich nieuwe gebeurtenissen voordoen of omdat de rendabiliteitsvooruitzichten waarop ze was gebaseerd, niet worden verwezenlijkt. In dergelijk geval moet de aan de activa toegekende meerwaarde, ten belope van het nog niet afgeschreven bedrag ervan, worden vernietigd. Deze vernietiging heeft als tegenboeking, het als uitgedrukte meerwaarde op het passief vermelde bedrag.

Soms worden nog andere misleidende technieken gebruikt om de voorstelling van de balans en de resultaten te verfrazen, zoals bijvoorbeeld:

- overwaardering van de voorraden door aanpassing van de waarderingsregels;

- stopzetting van het waardeverminderingbeleid inzake vorderingen;
- inresultaatneming van wisselkoersverschillen op vorderingen en schulden om de financiële toestand te verbeteren;
- (overdreven) vervroegde inresultaatneming op bestellingen
- niet-vermelding in de jaarrekening van boeten, nalatighedsinterest (RSZ, voorheffing, leveranciers, enz.);
- niet-boeken van bepaalde periodieke kosten en opbrengsten;
- activeren van niet-verantwoorde herstructureringskosten;
- wijziging van de afschrijvingspolitiek van de onderneming;
- op het actief van de balans gebrachte aanzienlijke opnamen door vennoten;
- aanschaffing tegen overdreven prijs van financiële vaste activa op verbonden ondernemingen om de rekeningen-courant van de vennoten te annuleren;
- niet-boeken van voorzieningen voor risico's en kosten waarvan het bedrag zeker is;
- niet-boeken van niet-vervalten interesten op leningen en vervroegde inresultaatneming van periodieke contracten;
- ...

Al deze verrichtingen beogen de jaarrekening niet volgens het getrouw beeld voor te stellen en maken het in veel gevallen mogelijk om het leven van een zieltogende vennootschap kunstmatig te verlengen en de verliezen van de onderneming te verzwaren.

Wat betreft het advies dat aan het bestuursorgaan moet worden verleend, is de taak van de accountant van wezenlijk belang. Hij moet het bestuursorgaan ertoe aanzetten het geheel van wettelijke maatregelen te nemen die zich opdringen wanneer een onderneming in zo een gevaarlijke verliessi-tuatie is terechtgekomen dat haar eigen vermogen gedaald is tot de helft van het maatschappelijk kapitaal.

We herinneren eraan dat het eigen vermogen bestaat uit het kapitaal, de uitgiftepremies, de herwaarderingsmeerwaarden, de reserves, de overgedragen winst of het overgedragen verlies en de kapitaalsubsidies.

Het eigen vermogen vertegenwoordigt de financiële middelen waarover de onderneming op duurzame wijze kan beschikken.

We citeren hierna de tekst van de artikelen 633 en 634 van het Wetboek van vennootschappen voor wat de naamloze vennootschappen betreft:

Afdeling IV

Verlies van het maatschappelijk kapitaal

Art. 633

Wanneer ten gevolge van geleden verlies het nettoactief gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal, moet de algemene vergadering, behoudens strengere bepalingen in de statuten, bijeenkomen binnen een termijn van ten hoogste twee maanden nadat het verlies is vastgesteld of krachtens wettelijke of statutaire bepalingen had moeten worden vastgesteld

om, in voorkomend geval, volgens de regels die voor een statutenwijziging zijn gesteld, te beraadslagen en te besluiten over de ontbinding van de vennootschap en eventueel over andere in de agenda aangekondigde maatregelen.

De raad van bestuur verantwoordt zijn voorstellen in een bijzonder verslag dat vijftien dagen voor de algemene vergadering op de zetel van de vennootschap ter beschikking van de aandeelhouders wordt gesteld. Indien de raad van bestuur voorstelt de activiteit voort te zetten, geeft hij in het verslag een uiteenzetting van de maatregelen die hij overweegt te nemen tot herstel van de financiële toestand van de vennootschap. Dat verslag wordt in de agenda vermeld. Een exemplaar kan worden verkregen overeenkomstig artikel 535. Een afschrift wordt ook overgemaakt aan diegenen die voldaan hebben aan de formaliteiten die door de statuten voor de toelating tot de algemene vergadering zijn voorgeschreven.

Het ontbreken van de verslagen bedoeld in het tweede lid heeft de nietigheid van de beslissing van de algemene vergadering tot gevolg.

Op dezelfde wijze wordt gehandeld wanneer het nettoactief ten gevolge van geleden verlies gedaald is tot minder dan een vierde van het maatschappelijk kapitaal, met dien verstande dat de ontbinding plaatsheeft wanneer zij wordt goedgekeurd door een vierde gedeelte van de ter vergadering uitgebrachte stemmen.

Is de algemene vergadering niet overeenkomstig dit artikel bijeengeroepen, dan wordt de

door derden geleden schade, behoudens tegenbewijs, geacht uit het ontbreken van de bijeenroeping voort te vloeien.

Art. 634

Wanneer het nettoactief gedaald is tot beneden 61 500 EUR, kan iedere belanghebbende de ontbinding van de vennootschap voor de rechtbank vorderen. In voorkomend geval kan de rechtbank aan de vennootschap een termijn toestaan om haar toestand te regulariseren.

1.6. Bijzondere regels: gebeurtenissen na de afsluiting van het boekjaar

Bij de afsluiting van de jaarrekening moet het bestuursorgaan de bekende en voorzienbare gebeurtenissen onderzoeken, die het vermogen van de vennootschap om haar activiteit voort te zetten, zouden kunnen beïnvloeden.

Wanneer zich tussen de datum van opstelling van de jaarrekening en de bijeenkomst van de algemene vergadering belangrijke gebeurtenissen hebben voorgedaan, moet de raad van bestuur de jaarrekening wijzigen, de toelichting aanvullen en in het jaarverslag een commentaar over de gebeurtenissen die het getrouw beeld zouden kunnen verdraaien of wijzigen inlassen.

1.7. Inroepen van de aansprakelijkheid van de bestuurders en zaakvoerders van vennootschappen en van de accountant

Waarschuwing

Het bijzonder punt betreffende de aansprakelijkheid van de

mandatarissen van de vennootschap beoogt de aandacht van de genoemde personen te vestigen op de plichten die ze moeten vervullen.

De accountant van zijn kant is de behoeder van de wettelijkheid van de door de bedrijfsleiders gestelde handelingen. Hij moet ze met hun wettelijke verplichtingen confronteren die ze al te vaak negeren.

Aansprakelijkheid ingevolge de boekhoudwet; beheersfouten

De door de statuten of de algemene vergadering aangestelde personen (zaakvoerders, bestuurders) zijn volledig aansprakelijk voor de vennootschap. Niettemin blijkt uit de rechtspraak en de rechtsleer, dat de “feitelijke bestuurders” steeds meer dezelfde aansprakelijkheid als de “bestuurders in rechte” dragen.

Aansprakelijkheid voor fouten begaan bij het beheer

Er moet worden beoordeeld hoe de bestuurders hun taak hebben vervuld. Er is een fout vereist, en niet alleen een beoordelingsfout (bijvoorbeeld: verkopen aan dubieuze klanten, enz.).

De wetgever toont zich strenger bij schending van de wet op de handelsvennootschappen (bijvoorbeeld: voor de vennootschap nadelige verrichting tot verrijking van een bestuurder met een tegengesteld belang, niet-toepassing van afschrijvingen, schending van de artikelen 633 en 634, niet naleving van de boekhoudwet, enz.).

We herinneren eraan dat de bestuurders hoofdelijk aanspra-

kelijk zijn, en dat iedere bestuurder is gehouden tot het totaalbedrag van de schade. De bestuurder die beweert dat hij onschuldig is, moet, om zich vrij te pleiten, bewijzen dat hij niet aan de overtreding heeft deelgenomen, dat hij geen fout heeft begaan en dat hij de feiten op de eerstvolgende algemene vergadering heeft bekend gemaakt.

Als de vennootschap failliet wordt verklaard en als vaststaat dat een zware en kennelijke fout van een feitelijke bestuurder of bedrijfsleider tot het faillissement heeft bijgedragen, kunnen de maatschappelijke schulden geheel of ten dele ten laste van de aansprakelijke bestuurders worden gelegd. Als de manipulaties met schending van het vennootschaps- en boekhoudrecht door de rechter worden vastgesteld, kunnen voormelde personen worden veroordeeld tot eenvoudig of bedrieglijk bankroet (art. 530 W. Venn.).

De accountant, de wettelijke raadsman van de onderneming, moet toezien op de naleving van alle wettelijke voorschriften. Hij mag de grens van het wettelijk advies nooit overschrijden, zoniet wordt hij in de positie van een feitelijk bestuurder geplaatst.

2. WETTELIJKE BRONNEN

De wet van 17 juli 1997 op het gerechtelijk akkoord en de faillissementswet van 8 augustus 1997 werden beide gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 28 oktober 1997. Deze wettelijke bepalingen zijn op 1 januari 1998 in werking getreden (Koninklijk besluit van 25

december 1997 – *Belgisch Staatsblad* van 4 december 1997).

Deze wetten vervangen zeer oude bepalingen, namelijk de wetten op het gerechtelijk akkoord, gecoördineerd bij het Regentsbesluit van 25 september 1946 en de wet van 18 april 1851 op het faillissement, de bankbreuk en de opschorting van betaling.

Meer recent hebben de wetten van 5 augustus 2002 en van 4 september 2002 (gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* van 21 september 2002) de wetten van 1997 gewijzigd, onder meer op het stuk van :

- de regels van verschoonbaarheid van de gefailleerde (beperkt tot de natuurlijke persoon) en het ontslag van de schulden van zijn borg;
- de niet-verschoonbaarheid van rechtspersonen;
- de regels van onafhankelijkheid van de curatoren;
- de verplichting tot neerlegging van een balans van faillietverklaring (eventueel met de hulp van een accountant);
- de verhoogde aansprakelijkheid van de feitelijke bedrijfsleiders;
- het retentierecht van de curator wanneer de toezichtkosten niet zijn betaald.

Libre Economique et Financière, 1983.

- M. CLAES, *Le plan financier*, OECCBB.
- J.-L. SERVAIS, *Actualités comptables*, 1997.
- G. DELVAUX, Importance pour les mandataires sociaux de détecter à temps les difficultés de l'entreprise : mesures à prendre – le rôle de l'expert-comptable, oktober 1997.
- IBR, Controleaanbeveling voor een onderneming in moeilijkheden, 31 december 1999.
- IBR, Technische nota betreffende het gerechtelijk akkoord.
- G. DEMEZ, seminarie van 26 maart 2001.
- G. DELVAUX, *Chroniques comptables: le bilan de liquidation dans le cadre de la loi sur les faillites*, 2003/01-03.
- Wet van 17/07/1975 betreffende de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, gewijzigd door de wetten van 30/03/1976 en 24/03/1978, door het koninklijk besluit nr. 22 van 15/12/1978 en door de wetten van 1/07/1983 en 31/01/2001.
- Koninklijk besluit van 8/10/1976.
- Gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.
- Wetboek van vennootschappen.
- Jaarverslag IBR 1998.
- Vademecum IBR 2002.

BIBLIOGRAFIE

- A. RAUCQ, *Sociétés anonymes*, Larcier, 1982.
- P. COPPENS, *Droit commercial*, Caby, 1980.
- J.M. DE BAKKER en O. RALLET, "La responsabilité des dirigeants et administrateurs de société", *La*

Noten

- ¹ Informatienota nr. 8 «Le Commissaire aux comptes et la continuité d'exploitation».
- ² Bilan nr. 327 van 31 augustus 1997.
- ³ ABB = Analytische BedrijfsBoekhouding

Trends

Het Amerika van Bush II en het “nieuwe wereldland”

AMID FALJAOUI

George BUSH, de winnaar van de voorbije Amerikaanse presidentsverkiezingen, staat voor enorme economische problemen. Hij moet niet enkel het begrotingstekort terugdringen en het spaarvolume van zijn medeburgers opkrikken, maar bovendien moet hij ervoor zorgen dat zijn land voor zijn energiebehoeften minder afhankelijk wordt van de aardolie uit de Perzische Golf.

“Amerika is veranderd, maar wij zien het nog altijd door de bril van gisteren”. Zo luidt de openingszin van het recentste boek van de bekende Franse econoom Alain MINC. Voor hem ondergaan de Verenigde Staten een gedaanteverwisseling. Gisteren waren ze nog de nummer één van de westerse landen, vandaag worden ze het enige ‘wereldland’: ze realiseren momenteel op hun grondgebied het syncretisme van de hele planeet. Als wereldland, bouwen ze een laboratorium waar de collectieve waarden van morgen onder

elkaar worden bedacht, terwijl het nieuwe of oude Europa de diepvries vormt van de westerse waarden. Met deze enkele woorden legt Alain MINC als het ware uit dat de herverkiezing van BUSH als president van de Verenigde Staten maar een randverschijnsel vormt en dat de basisbeweging er is. Maar als Europeanen zijn we zo verblind dat we deze veranderingen niet zien aankomen. De meest flagrante heeft betrekking op de demografie. Door de immigratie vanuit alle hoeken van de wereld zal de ‘nieuwe wereld’ een ‘andere wereld’ worden. Morgen zullen de economische, politieke en media-elites worden gekoloniseerd door de Amerikanen. Maar met Indiërs in plaats van joden, Chinezen in plaats van protestantse bourgeoisie en Latino’s in plaats van Ierse katholieken. Alain MINC vraagt zich af hoe in die omstandigheden Amerika in Europa nog zijn *alma mater* kan zien? Zal een Amerikaanse president van Chinese afkomst de wereld, in

het bijzonder Europa, met dezelfde ogen bekijken als een Kennedy? Alain MINC heeft zijn twijfels. Om zijn stelling te bewijzen dat de Verenigde Staten het ‘wereldland’ zijn geworden, haalt hij enkele cijfers aan. In een halve eeuw is het aantal buitenlandse studenten in de VS vermenigvuldigd met 17. Tegenwoordig zijn ze met 600 000. De helft daarvan is van Aziatische afkomst, met op kop de Chinezen en Indiërs. Het gewicht van die laatsten neemt trouwens voortdurend toe: “een derde van de wetenschappelijke doctoraten gaat naar de buitenlanders, vooral Aziaten, en voor wiskunde en informatica loopt dat zelfs op tot de helft. Je moet alleen maar eens de laboratoria van Motorola en Intel bezoeken om het fenomeen onder ogen te zien: een jonge wasp (*white anglo-saxon protestant*) kom je daar niet gauw tegen. De pientere jonge universitaires uit Azië staan immers niet afkerig tegenover het Amerikaanse technologische paradijs: zo keert nauwe-

lijks 14 % van de Chinese studenten na hun opleiding naar hun vaderland terug (tegenover 50 % voor de Fransen of Duitsers, die tien keer minder talrijk zijn)". Einde citaat maar niet het einde van zijn redenering. Wat zal immers het effect zijn op twintig jaar van een dergelijke wegwals? Zoals Alain MINC opmerkt, zullen de beste buitenlandse studenten, in het bijzonder de Chinezen en Indiërs, zich in de Verenigde Staten integreren. De anderen, die aan de aantrekkingskracht van de VS kunnen weerstaan, zullen in hun eigen land leidinggevende functies uitoefenen. Zolang dat fenomeen zich zou beperken tot de wetenschappelijke disciplines, zou dat uiteraard nog niet zo erg zijn. Maar weldra gaat het met de *Business Schools* dezelfde weg op. Ze zullen de leiders van morgen leveren en het 'old boys network' zal zijn werk doen, maar dit keer met de Chinese, Indische of Koreaanse bedrijfsleiders die het over die goeie oude tijd op de Amerikaanse campus zullen hebben. Het Britse keizerrijk slaagde erin de knapste leden van de Commonwealth in Oxford of Cambridge op te leiden, maar de Verenigde Staten zullen dat op grotere schaal doen. De VS zullen een deel van de beste studenten voor zichzelf houden en de anderen zullen de belangrijkste spelers in de wereld van morgen adviseren.

ENERGIEBELEID

Maar dat is het Amerika van morgen. In afwachting moet de Regering-Bush het hoofd bieden aan enkele belangrijke uitdagingen. De eerste is volgens

Alexandre ADLER, deskundige op het gebied van de geopolitiek, het energiebeleid van de Verenigde Staten. De exponentiële groei van China en Azië zal te veel druk uitoefenen op de vraag naar olie. Amerika weet dat maar al te goed en heeft, volgens Alexandre ADLER, zopas een geheime overeenkomst met Peking afgesloten. Volksrepubliek China verbindt zich ertoe geen ernstig nucleair programma op te zetten en, als tegenprestatie, hebben de Verenigde Staten zich bereid verklaard om China een twintigtal centrales te leveren die aan de Drie Koven stuwdam zullen worden geplaatst om de nodige elektriciteit te leveren. ADLER voegt er nog aan toe dat de grote ommekeer met Rusland al heeft plaatsgevonden, ook al zal die trager in de praktijk tot uiting komen: "Amerika heeft gezorgd voor het energiehuis van het Russische Verre Oosten en Japan, zodat Tokio niet afhankelijk is van de olie uit de Perzische Golf. Amerika maakt zich klaar om op grote schaal Russisch vloeibaar gas in te voeren. Van Bakoe tot Kazachstan zijn Anglo-amerikaanse consortiums al druk in de weer om olieraffinaderijen te bouwen die nooit zonder Rusland tot stand zullen komen". Maar dat vormen alleen de eerste twee luiken van het nieuwe energiebeleid van Bush II. Amerika gaat nog meer investeren in waterstoftechnologie om de vraag naar olie in te dijken. Dat alles zal niet zonder gevolg zijn voor de toekomst. Alexandre ADLER ziet drie gevolgen van dat nieuwe energiebeleid. Ten eerste, zullen de industrielanden – en in de eerste plaats de VS – minder afhanke-

lijk worden van olie uit het Midden-Oosten, meer bepaald Saoedi-Arabië. Ten tweede, zal de koers van het olievat beter onder controle kunnen worden gehouden en pieken worden vermeden. Ten derde, zal de impact van de autocultuur in de Verenigde Staten afnemen, meer bepaald van de bekende SUV (sport utilities vehicles), de 4 x 4 die zoveel energie opsorpen en waarop de Amerikanen zo tuk zijn.

DALENDE DOLLARKOERS

Een andere uitdaging betreft het herstel van de handelsbalans van de Verenigde Staten die een enorm tekort vertoont. De lagere dollarkoers zal waarschijnlijk gedeeltelijk voor dat herstel zorgen. Onze uitvoerders krijgen daardoor sowieso problemen, want die daling van de dollar betekent een stijging van de euro. Op het ogenblik dat we deze lijnen neerpennen, had de euro de grens van 1,30 dollar bereikt. Tot grote wanhoop van Jean-Claude TRICHET, de voorzitter van de Europese centrale bank, die sindsdien van toon is veranderd. Voordien verklaarde hij dat hij niet heel tevreden was met de koers van de euro in vergelijking met de dollar. Maar toen de grens van 1,30 dollar was bereikt, nam hij meteen een harder standpunt in en verhulde nauwelijks dat hij niet zou aarzelen om in te grijpen op de wisselmarkt. Althans, indien de Europese munteenheid hoge toppen blijft scheren. Zelfs al zakt de euro op een bepaald ogenblik weer onder de grens van 1,30 dollar, denken de meeste valutamakelaars dat dat maar een tijdelijk fenomeen zou

zijn vooraleer hij weer gaat stijgen. Wat motiveert die visie van een stijgende euro? Ten eerste, de wil van de Verenigde Staten om de dollar verder te laten zakken. Met een zwakke dollar kan de Regering-Bush automatisch haar handelstekort beperken. Daarom denken de meeste specialisten dat de dollar nog met 10 à 15 % gaat zakken. Ten tweede, zitten de Verenigde Staten in een moeilijke situatie: enorme tekorten, een spaarniveau van bijna nul en Amerikaanse gezinnen met hoogoplopende schulden. Kortom, alle ingrediënten om de dollar te laten blijven zakken. Het probleem is dat telkens wanneer de dollar een duik neemt, de euro dat moet incasieren en de hoogte inschiet. In die strijd tussen dollar en euro, heeft Europa wellicht het meest te verliezen. Aanvankelijk is het dan inderdaad een troost dat de hoge euro de oliefactuur verzacht. Maar dat is winst op korte termijn. Op langere termijn wordt de concurrentiekracht van de Europese producten bedreigd.

Een nieuwe versnelde beweging van delokaliseringen – en dus verlies van jobs in Europa – valt niet uit te sluiten. Door zo met vuur te spelen, d.w.z. met de dollar, bewijst de Regering-Bush dat niets telt, behalve het belang van de Verenigde Staten. Maar is dat echt zo verwonderlijk? Een Amerikaanse minister van Financiën zei al 40 jaar geleden: “de dollar is onze munt maar uw probleem!”.

STRAKKE BEGROTING

Nog een uitdaging van Bush II bestaat erin om opnieuw de begrotingsoverschotten van de euforische jaren 1998-2001 te halen. Zo kan hij zijn belofte nakomen om het begrotingstekort met de helft te verminderen. Er is een kolossaal begrotingstekort van 412 miljard dollar. De Verenigde Staten kunnen dat tekort onmogelijk zelf financieren, want de Amerikaanse consumenten zitten tot over hun oren in de schulden. Om dat tekort te

financieren, doet de Amerikaanse overheid een beroep op het spaargeld van de buitenlanders via obligaties van de Amerikaanse staat. Het probleem is dat die buitenlandse spaarders tegenwoordig vooral Japanners en Chinezen zijn. Sommigen zullen zeggen dat China geen keuze heeft. Het is tenslotte in zijn belang, want het financiert op die manier zijn voornaamste klant. China is zowat de dealer en de Verenigde Staten de junkies. De dealer financiert zijn aan schuld verslaafde gebruiker, maar krijgt in ruil staatsobligaties.

Dat klopt allemaal. Maar de nieuwe Amerikaanse president zal niet altijd op het begrip van de Chinezen kunnen rekenen, vooral niet als hij de onafhankelijkheid van Taiwan blijft verdedigen. De Chinezen zouden hem op dat ogenblik wel eens kunnen wijzen op het bedrag van zijn begrotingstekort. In het Amerika van Bush II zijn de machtsverhoudingen veranderd.¶

EEN OPVOLGER VOOR ALAN GREENSPAN

De opvolging van Alan GREENSPAN is nog een andere uitdaging. De man die sinds 1987 voorzitter is van de Amerikaanse centrale bank, wenst immers op 31 januari 2006 met pensioen te gaan. Op 78-jarige leeftijd zal hij zich meer dan verdienstelijk gemaakt hebben in zijn functie en zijn officiële titel van ‘machtigste man van de planeet’ hebben verdiend. Hij beslist immers hoe hoog de Amerikaanse intrestvoeten staan en vormt dan ook een sleutelfiguur in de financiële wereld. Daarom wordt het voor George BUSH een moeilijke klus om hem te vervangen. De nieuwe huurder van het Witte Huis kan zich namelijk niet veroorloven een rasechte universitair of een wisselagent van Wall Street zonder ervaring in Washington te selecteren. Om in zijn functie te slagen, moet de toekomstige baas van de FED (federal reserve bank) niet alleen een autoriteit zijn op het monetaire gebied, maar ook kalm en diplomatisch blijven met de parlementsleden in Washington, vooral in crisisperiodes. Het is een functie voor iemand met karakter wanneer je de inflatie wilt bestrijden zonder de congres- en regeringsleden te veel tegen zich in het harnas te jagen ...

De Wet betreffende de werknemersparticipatie in het kapitaal en in de winst van de vennootschappen.
De handleiding / Joris de Wortelaer
 Intersentia, 2004. 355 p.

De wet van 22 mei 2001 creëert een wet-
 telijk kader aan de hand waarvan op
 bedrijfsniveau een participatieschema
 kan worden ingevoerd.

Aan de hand van een grondige analyse
 van deze wet werkte de auteur een hand-
 leiding uit, die een antwoord verstrekt op
 de meest praktische vragen inzake de
 daadwerkelijke implementatie ervan.

De voorbereiding van het participatie-
 plan, haar toepassingsgebied, de invoer-
 ring, de duur en de verplichte inhoud, de
 invoeringsbeperkingen worden allemaal
 apart behandeld, evenals de toekenning
 van aandelen, de coöperatieve
 participatievennootschap, het investe-
 ringsspaarplan. De aspecten van het
 sociaal, het fiscaal en het financieel recht
 ontbreken evenmin. Ook toezicht, sancties
 en inwerkingtreding komen aan bod.

En tenslotte werden gebruiksklare
 modellen opgenomen aan de hand
 waarvan een participatieschema op
 een praktische en versnelde wijze kan
 worden ingevoerd.

Prijs : € 79
 Bestellen : Intersentia
 Tel. 03/680 15 50
 www.intersentia.be

L'entreprise face au droit fiscal belge.
Impôt des personnes physiques -
Impôt des sociétés - Impôt des non-
résidents / Pierre-François Coppens
 Larcier, 2004. 768 p.

L'auteur aborde la matière selon un
 schéma novateur : celle-ci est présentée
 en 33 thèmes qui appréhendent le
 régime fiscal de l'entreprise, que celle-ci
 soit assujettie à l'impôt des personnes
 physiques, à l'impôt des sociétés ou à
 l'impôt des non-résidents. La fiscalité du
 dirigeant d'entreprise est également
 étudiée.

Le bénéfice fiscal d'une entreprise, les
 plus-values, les provisions, les frais pro-
 fessionnels, la procédure fiscale, l'assiette
 et le calcul de l'impôt, les réorganisations
 de sociétés, le droit fiscal international
 constituent les principaux sujets de
 l'ouvrage, traités de manière didactique
 et vivante.

L'auteur agrmente son analyse
 d'exemples et de nombreux cas de
 jurisprudence.

Chaque thème comporte une synthèse
 de la matière, des développements tech-
 niques et est accompagné d'une biblio-
 graphie détaillée. Une liste de mots-clés
 assure au praticien un accès direct à
 l'information souhaitée.

A jour au 1er juillet 2004.

Prix : € 149
 Commander : Acces+
 Tél. 010/48 25 00
 www.larcier.be

Financiële rapportering en analyse -
met oefeningen / Ann Vanstraelen
 ACCO, 2004. 239 p.

Zoals de titel aangeeft, bestaat het
 handboek uit twee delen.
 In het deel Financiële Rapportering
 wordt de opstelling van een geconsoli-
 deerde jaarrekening behandeld, zowel
 volgens de Belgische regelgeving als
 volgens de IFRS.

Daarnaast worden een aantal specifieke
 topics belicht binnen financiële rappor-
 tering volgens IFRS: uitgestelde belasting-
 en, fair value accounting & impair-
 ment, investeringen in financiële vaste
 activa en transacties in vreemde
 deviezen.

In het deel Financiële Analyse komen
 diverse technieken aan bod voor de
 analyse van een enkelvoudige en gecon-
 solideerde jaarrekening. Hierbij wordt
 aandacht besteed aan hoe verschillende
 belanghebbende partijen de informatie
 in het jaarverslag kunnen aanwenden
 om een inzicht te verwerven in de finan-
 ciële toestand van een onderneming.
 Om de materie levendig te maken, is het
 handboek voorzien van tal van uitge-
 werkte voorbeelden en oefeningen.

De verschillende technieken voor finan-
 ciële analyse worden in de bijlage
 geïllustreerd aan de hand van een voor-
 beeldonderneming, met name de
 Kinopolis Group.

Prijs : € 22.00
 Bestellen : Acco Uitgeverij
 Tel. 016/62 80 00
 www.uitgeverij.acco.be

Naar een nieuwe KMO-definitie / Luk Janssens, Wim Pelgroms
Kluwer, 2004. 85 p.

De vraag wanneer een vennootschap volgens ons fiscale recht als KMO wordt beschouwd en dus de voor KMO's voorziene gunstmaatregelen geniet, kan niet eenduidig worden beantwoord. Onze fiscale wetgeving kent immers maar liefst zes verschillende KMO-definities, welhaast één per gunstmaatregel.

Dit dossier analyseert per gunstmaatregel aan welke voorwaarden de vennootschap moet voldoen om deze te genieten, en legt de tekortkomingen van de bestaande definities bloot.

Hierbij wordt ruim aandacht besteed aan de nieuwe omschrijving volgens dewelke KMO's aanspraak kunnen maken op het gunstige afschrijvingsregime (afschrijving voor heel jaar in jaar van aanschaf, keuze m.b.t. afschrijvingsritme bijkomende kosten). Ook de voorwaarden om het verlaagd opklimmend tarief te kunnen genieten worden uitgebreid behandeld, waarbij ook stilgestaan wordt bij de beoordeling van een aan de belasting der niet-inwoners onderworpen inrichting.

Tot slot stellen de auteurs de invoering voor van één enkele KMO-definitie die het personele toepassingsgebied van alle voorziene gunstmaatregelen moet afbakenen, en die tegemoetkomt aan de door hen t.a.v. de bestaande definities geopperde bezwaren.

Prijs : €24,33
Bestellen : Kluwer uitgevers
Tel. 0800/94 571
www.kluwer.be

Les relations intragroupes. Intragroepsrelaties (Le droit des affaires en évolution - Tendances en het bedrijfsrecht ; 15)
Bruylant, 2004. 344 p.

Cet ouvrage contient les rapports présentés lors de la 15e journée du juriste d'entreprise du 18 novembre 2004 sur les relations intragroupes. La problématique est examinée sous différents angles.

Dit boek bevat de verslagen van de 15de dag van de bedrijfsjurist van 18 november 2004 over de intragroepsrelaties. De problematiek wordt vanuit diverse invalshoeken benaderd.

Contenu / Inhoud :

- Détachements, transferts et salary splits dans les groupes de sociétés : aspects de droit social et de droit fiscal
- La gouvernance d'entreprise et les groupes de sociétés
- Spécificités du Code des sociétés appliquées aux groupes de sociétés
- Intragroepsfinanciering: doen of laten?
- Sûretés intragroupe : quelques spécificités de la lettre de patronage
- Evolutions récentes en matière de transfert de bénéfiques et de délocalisation d'actifs
- Privacyrecht : omgaan met persoonsgegevens

Prix – Prijs : 52 €
Bestellen / Commander : Bruylant
Tel. 02/512 98 45
www.bruylant.be

Manuel des droits d'enregistrement / André Culot (cahiers de fiscalité pratiques ; 7)
Larcier, 2004. 280 p.

Ce manuel donne aux lecteurs les premières pistes à suivre, les questions à se poser, les réflexes à avoir et les pièges à éviter avant la signature de tout contrat portant sur les matières immobilières, les apports en société et les donations.

Les principaux cas d'application des droits d'enregistrement sont passés en revue. A la fin de chaque chapitre, sont repris l'essentiel des remarques sur l'un ou l'autre point plus particulier, les articles du Code cités et des références aux principaux traités ou circulaires.

Le manuel présente également des exercices pratiques avec une méthode de résolution et des tables des correspondances facilitant son usage.

Les professionnels y trouvent un « manuel d'urgence » très pratique.

Prix : € 78
Commander : Acces +
Tél. 010/48 25 00
www.editions.larcier.com